

PET Monitor 2022

Sport en ontspanning
met dieren

6

DE ACTIEVE HONDENEIGENAAR

14

HONDENSHOWS

18

KATTENSHOWS

DIEREN IN DE VERHUUR EN MARKETING

24

Inhoud

Voorwoord	3	Commerciële inzet van dieren	
Huisdieren		Dieren in de verhuur en marketing	25
Aantal huisdieren in Nederland (2021)	4	Hondensport	
De staat van het dier	5	Populaire hondensporten	29
Huisdiereigenaar		Voeding	
De actieve hondeneigenaar	7	Voedingsbehoefte van de sporthond	37
Shows		Team Trendpanel Gezelschapsdieren	
Hondenshows	15	De studenten achter de Pet Monitor	39
Kattenshows	19		
Kleindiershows	21		

De huisdiersector is boeiend en vooral de laatste jaren ook bloeiend. In de afgelopen vier edities van de Pet Monitor zijn diverse onderzoeken uitgevoerd om meer inzicht in deze mooie sector te verkrijgen. Afgelopen jaren waren bijzonder: Covid had veel impact en wij zijn als maatschappij meer dieren gaan houden. Het meer thuis zijn en thuis werken heeft geresulteerd in een grote groei van het aantal gehouden huisdieren.

De band met
dieren wordt
hechter en we
doen meer
activiteiten met
dieren!

Ondertussen wordt de band tussen mens en dier steeds hechter en gaan we steeds meer op zoek naar activiteiten die we samen met het dier kunnen doen. Dit kan in de actieve sfeer, denk hierbij aan sporten, maar ook in ontspannen sfeer. Het onderwerp van deze Pet Monitor lijkt dan ook een logisch gevolg van deze trend: Hoe ontspannen en sporten wij met onze dieren? Welke invloed heeft dat op de mens, maar zeker ook op het dier?

Aeres Hogeschool Dronten heeft in samenwerking met de Raad voor Dierenaangelegenheden dit onderzoek geïnitieerd. De studenten en docenten van deze hogeschool hebben, samen met studenten van HAS Hogeschool in Den Bosch, in de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar dit thema. Ook het bedrijfsleven heeft interessante bijdragen geleverd. Dit alles resulteert in de vijfde editie van de Pet Monitor.

Tegen de studenten, docenten en bedrijven die elk jaar weer met grote inzet een bijdrage leveren aan de Pet Monitor, zeg ik hartelijk dank. Ik hoop dat we in de toekomst blijven samenwerken en de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven blijven stimuleren om meer inzicht in deze boeiende en bloeiende sector te verwerven. Zo creëren we een samenleving die zorgt voor een goede leefomgeving voor mens en dier.

Ik wens u veel leesplezier toe.

*Loes Spit
Studieleider Diergezondheid en management
Aeres Hogeschool Dronten*

Aantal huisdieren in Nederland (2021)

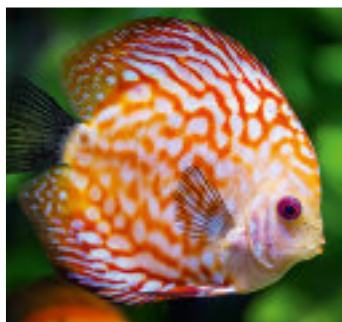
1,8 MILJOEN
HONDEN

3,2 MILJOEN
KATTEN

5,8 MILJOEN
AQUARIUM-
VISSSEN

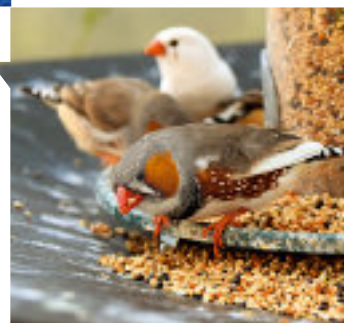
6,2 MILJOEN
VIJVERVISSSEN

0,5 MILJOEN
KONIJNEN

1,6 MILJOEN
ZANG- EN
SIERVOGELS

0,3 MILJOEN
KNAAGDIEREN

2 MILJOEN
KIPPEN, GANZEN
EN EENDEN

0,15 MILJOEN
REPTIELEN

0,2 MILJOEN
PONY'S EN
PAARDEN

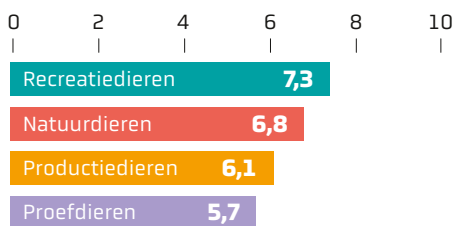
Wijzigingen ten opzichte van 2020:

De bovengenoemde aantallen zijn niet één-op-één te vergelijken met de gerapporteerde aantallen in de Pet Monitor van voorgaande jaren. Door een andere onderzoeksopzet geldt de meting van 2021 als een nieuwe nulmeting. In de nieuwe onderzoeksopzet is onder andere de ontwikkeling van de huisdierenpopulatie tijdens de coronapandemie onderzocht. Bron: NVG en Dibevo (2022)

De staat van het dier

De relatie tussen mensen en dieren verandert volgens de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA). In 'De Staat van het Dier' geeft een representatieve groep Nederlandse burgers tussen de 18 en 69 jaar (met en zonder huisdieren; N=2.010) zijn mening over deze relatie. 82% van de respondenten beschouwt liefde, warmte en gezelligheid als belangrijkste positieve kanten van de omgang met dieren. 86% noemt dierenmishandeling en verwaarlozing als belangrijkste negatieve kanten.^{2,1}

Score voor dierenwelzijn

Score voor dierenwelzijn

In de publieksenquête geven de respondenten aan recreatiedieren de hoogste score (7,3 op een schaal van 1-10) voor de manier waarop er in Nederland wordt omgegaan met bepaalde diergroepen. Proefdieren scoort het laagst (5,7). Tot de recreatiedieren behoren in dit verband dieren die thuis of op andere locaties (zoals kinderboerde-

rijen, maneges en dierentuinen) worden gehouden voor vrijetijdsbesteding: gezelschapsdieren, hobbydieren en dierentuindieren.

Wat moet er gebeuren?

De RDA concludeert dat de burgers over het algemeen tevreden zijn over dierenwelzijn in Nederland, maar nog wel verbeterpunten zien. De Raad komt met een aantal aanbevelingen voor gezelschaps- en hobbydieren^{2,1}:

- ✓ *Meer inzicht in dierenwelzijnswes-ties door meer samenwerking tus-sen partijen*
- ✓ *Betrouwbare kennis ontsluiten via LICG*
- ✓ *Proactief deelnemen aan discussies door deskundigen*
- ✓ *Transparante gedragscodes*
- ✓ *Onafhankelijke toetsing*
- ✓ *Innovatieve vormen van (online) communicatie voor houders van dieren*

Liefde maakt blind

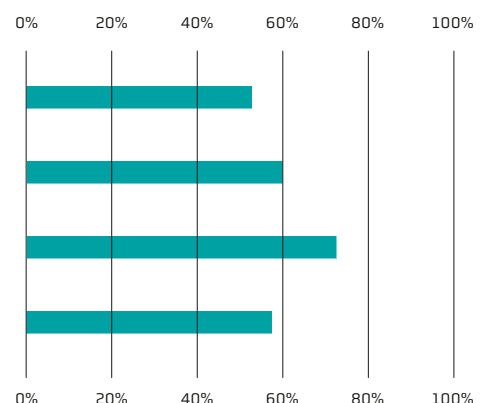
In het essay 'Liefde maakt blind' be-toogt de RDA dat mensen die om die-ren geven, ongewild kunnen bijdragen aan dierenmishandeling. Huisdiereigenaren proberen dieren vanuit het men-selijk denkraam te begrijpen en passen deze denkwijze toe bij het fokken en omgaan met het gedrag van de dieren.

Er wordt gefokt met honden met korte snuiten en grote ogen, omdat die eruit-zien als baby's. De gevolgen zijn adem-halingsproblemen en hoofdpijn. Gedra-gingen die binnen een diersoort ge-zond, sociaal en assertief zijn worden onderdrukt. Honden die door viezig-heid rollen, drollen eten en aan genita-liën van andere honden snuffelen, wordt als 'aanstootgevend' beschouwd en soms niet getolereerd, tot frustratie van het desbetreffende dier. Het be-lemmeren van 'diereigen' gedrag, maar ook het ongezond verwennen en ver-zorgen van dieren, leidt tot een nieuwe vorm van 'dierenmishandeling'.

De informatie over de juiste omgang met dieren dringt niet altijd tot huisdie-reigenaren door; sommige eigenaren houden bewust informatie achter. Soms zijn huisdiereigenaren zo gehecht aan de huidige omgang met het dier, dat de corrigerende informatie niet door psychologische barrières heen breekt. Om deze barrières te doorbreken wordt aangeraden om te wijzen op goede praktijken die kunnen worden nage-volgd. Deze huisdiereigenaren met opgeheven vinger benaderen werkt niet. *Er is meer onderzoek naar gedrag van mensen nodig om huisdiereigena-ren tot ander gedrag aan te zetten en het dierenwelzijn te verbeteren.*^{4,14} ●

Aantal respondenten dat positief oordeelt over de stelling

Het welzijn van de recreatiedieren is in de afgelopen tien jaar verbeterd.	53%
Het welzijn van de recreatiedieren in Nederland scoort hoger dan in andere landen.	60%
De organisaties die zich beroepshalve bezighouden met deze dieren doen hun best om het welzijn van hun dieren te verbeteren.	70%
De houders en verzorgers van de recreatiedieren doen het maximale om het welzijn van hun dieren te waarborgen.	57%

De actieve hondeneigenaar

Mensen vinden huisdieren een goed 'medicijn' tegen eenzaamheid.^{4,2} 87% van de 16.000 ondervraagde huisdiereigenaren gaf in een internationaal onderzoek door HABRI (2021) aan dat dieren een positieve uitwerking hebben op hun mentale en/of fysieke gezondheid. Hoe sterker de band tussen mens en dier, hoe positiever het effect op de eigen gezondheid is.^{3,1}

Huisdiereigenaren zijn steeds actiever met hun dier bezig en de relatie met dieren wordt sterker.^{2,1} Geldt 'liefde maakt blind' ook voor mensen die sporten en ontspannen met hun hond? Het is tijd om onderzoek te doen naar de houding, de motieven en de kennis van de hondeneigenaar.

Houding naar dieren

De houding naar dieren, wetenschappelijk aangeduid als 'attitude to animals' (AA), wordt steeds vaker als voorspeller van gedrag gezien. De houding wordt gezien als een relatief stabiele factor en is daarom geschikt om gedrag te voorspellen. Uit onderzoek blijkt dat vrouwen een positievere houding dan mannen tegenover dieren hebben en actiever betrokken zijn bij dierenwelzijnswedstrijden. Hoogopgeleide jonge mensen die in stedelijke gebieden wonen, zijn volgens onderzoek meer betrokken bij dieren en zijn voorstander van een humane behandeling van dieren. De onderliggende factoren van deze houding zijn nog niet duidelijk en vragen om meer onderzoek.^{3,3} Sociale en gedragswetenschappers doen regelmatig metingen van attitudes en persoonlijkheidskenmerken.^{3,2} De Animal Attitude Scale (AAS) is één van de meest gebruikte instrumenten om de houding

naar dieren te meten.^{3,3} Twintig stellingen meten hierbij de combinatie van de gevoelens, het gedrag en de gedachten van mensen. Een hogere AAS-score betekent een positievere houding naar dieren.

Onderzoek huisdieren

In 2022 zal de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) een zienswijze uitbrengen over 'sport en bewegen met recreatiedieren'. Studenten van Aeres Hogeschool Dronten en HAS Hogeschool Den Bosch hebben onderzoeken uitgevoerd in de categorieën honden-

sport, hondenshows, kattenshows, kleindiershows en dierverhuur. Er zijn vijftien interviews afgenomen onder professionals en er is een enquête gehouden onder de deelnemers aan activiteiten met gezelschapsdieren (N=614). De resultaten van hondensport en hondenshows uit deze enquête zijn verwerkt in deze monitor. Het aantal respondenten bij de overige categorieën was niet genoeg om representatief te zijn. De enquête is gebaseerd op vier gevalideerde onderzoeksmethoden, die bij onderstaande resultaten worden beschreven.

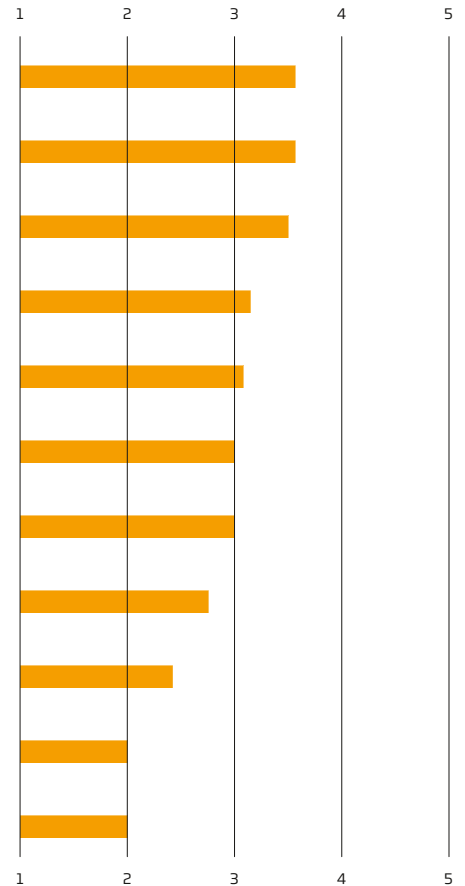

DE HUISDIEREIGENAREN

Houding naar dieren – AAS (N=397)

1 = sterk mee oneens (**positieve** houding)   5 = sterk mee eens (**negatieve** houding)

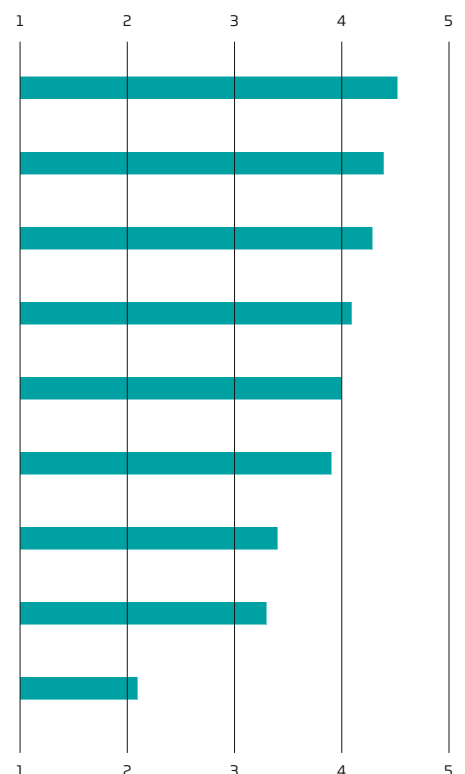
Het jagen op wilde dieren voor voedsel is moreel acceptabel.	3,6
Ik denk dat het volkomen acceptabel is dat runderen en varkens worden gehouden voor menselijke consumptie.	3,6
Ik vind het gebruik van dieren in medisch onderzoek onethisch.	3,5
Sommige aspecten van de biologie kunnen alleen worden geleerd door geconserveerde dieren zoals katten te ontleden.	3,2
Voortgezet onderzoek met dieren zal nodig zijn als we ooit ziekten zoals kanker hartaandoeningen en aids willen overwinnen.	3,1
Over het algemeen denk ik dat economisch gewin voor de mens belangrijker is dan meer land opzijzetten voor wilde dieren.	3,0
Ik denk dat mensen die bezwaar hebben tegen het fokken van dieren voor vlees te sentimenteel zijn.	3,0
Er wordt tegenwoordig te veel ophef gemaakt over het welzijn van dieren, terwijl er veel menselijke problemen zijn die moeten worden opgelost.	2,7
In principe hebben mensen het recht om dieren te gebruiken zoals wij dat nodig achten.	2,4
De productie van goedkoop vlees, eieren en zuivelproducten rechtvaardigt het houden van dieren onder overvolle omstandigheden.	2,0
Het fokken van dieren voor hun huid is een legitiem gebruik van dieren.	2,0

Houding naar dieren – AAS (N=397)

1 = sterk mee oneens (**negatieve** houding)   5 = sterk mee eens (**positieve** houding)

Er moeten extreem strenge straffen komen, waaronder gevangenisstraffen voor mensen die deelnemen aan hanengevechten.	4,5
Het afslachten van walvissen en dolfijnen moet onmiddellijk worden gestopt, zelfs als dit betekent dat sommige mensen werkloos zullen worden.	4,4
Wilde dieren, zoals nertsen en wasberen, mogen niet worden gevangen en er mogen geen bontjassen van hun huid worden gemaakt.	4,3
Het gebruik van dieren zoals konijnen voor het testen van de veiligheid van cosmetica en huishoudelijke producten is onnodig en moet worden stopgezet.	4,1
Het is moreel verkeerd om alleen voor de sport op wilde dieren te jagen.	4,0
Het gebruik van dieren in rodeo's en circussen is wreed.	3,9
Veel van het wetenschappelijk onderzoek met dieren is onnodig en wreed.	3,4
Ik word soms boos als ik wilde dieren in kooien in dierentuinen zie.	3,3
Het is onethisch om rashonden voor huisdieren te fokken wanneer jaarlijks honden worden gedood in dierenasielen.	2,1

Enquête houding naar dieren

De respondenten die activiteiten met de hond uitvoeren (N=397) scoorden in de enquête van Trendpanel gemiddeld 3,4 op houding naar dieren (schaal 1-5; 5 staat voor een positieve houding naar dieren), gemeten met de AAS. Bij alle scores worden de gemiddelden aangegeven. De belangrijkste resultaten zijn:

- ✓ Er is geen significant verschil gemeten tussen hondensport en hondenshows.
- ✓ Binnen de groep hondensport is er een significant verschil gevonden in de houding naar dieren: agility scoorde significant hoger dan werkhond Internationale Gebruikshonden Prüfungsordnung (werkhond IGP). De activiteit 'werkhond IGP'

bestaat uit verdedigingswerk (pakwerk), speuren en appèl. Bij agility scoorden vooral de volgende stellingen hoger:

"Ik denk dat het volkomen acceptabel is dat runderen en varkens worden gehouden voor menselijke consumptie"

"Ik denk dat mensen die bezwaar hebben tegen het fokken van dieren voor vlees te sentimenteel zijn"

"Er wordt tegenwoordig te veel ophef gemaakt over het welzijn van dieren, terwijl er veel menselijke problemen zijn die moeten worden opgelost"

- ✓ Speuren scoorde gemiddeld hoger dan agility, maar verschilde niet significant met werkhond IGP. Redenen hiervoor zijn de lagere steek-

proefgrootte en de grotere spreiding tussen de scores bij speuren.

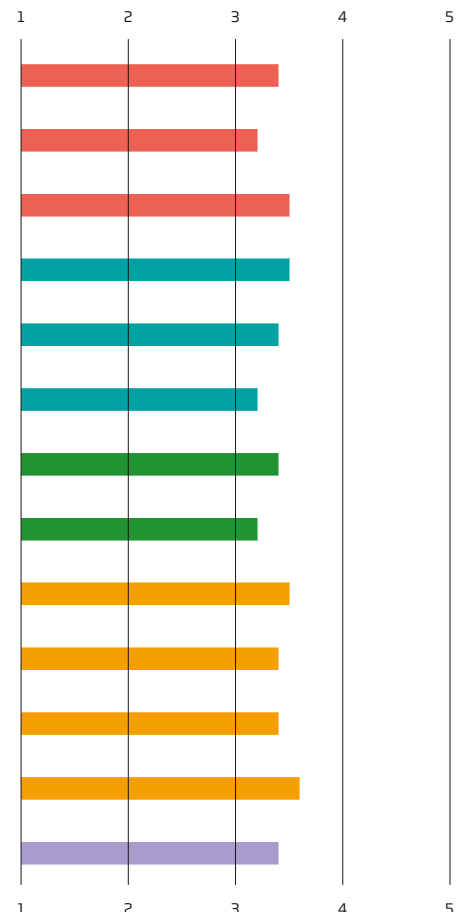
- ✓ Bij de hondensportvorm scoorde recreatief het hoogst, gevolgd door wedstrijdverband en daarna praktijk.
- ✓ Vrouwen scoorden significant hoger dan mannen op de AAS. Dit resultaat komt overeen met wetenschappelijk onderzoek.^{3,3}
- ✓ De respondenten van 65 tot en met 79 jaar scoorden, in tegenstelling tot wetenschappelijk onderzoek, significant hoger dan de respondenten van 20 tot en met 64 jaar.
- ✓ Er zijn geen verbanden gevonden tussen de houding naar dieren (AAS-score) en de woonomgeving, het opleidingsniveau en de gezinsamenstelling.

Houding naar dieren (AAS) per categorie (N=397)

1 = **negatieve** houding   5 = **positieve** houding

** scoort significant hoger dan * binnen de categorie

Statistische gegevens			
Agility**	N=71	$F(2, 158) = 3.67, p = .028$	3,4
Werkhond IGP*	N=60		3,2
Speuren	N=30		3,5
Recreatief**	N=187	$F(2, 341) = 6.73, p = .001$	3,5
Wedstrijd	N=125		3,4
Praktijk*	N=32		3,2
Vrouwen**	N=334	$t(73) = -3.34, p = .001$	3,4
Mannen*	N=61		3,2
Jonger dan 20 jaar	N=14	$F(3, 393) = 2.96, p = .032$	3,5
20 t/m 39 jaar*	N=145		3,4
40 t/m 64 jaar*	N=208		3,4
65 t/m 69 jaar**	N=30		3,6
Alle respondenten	N=397		3,4

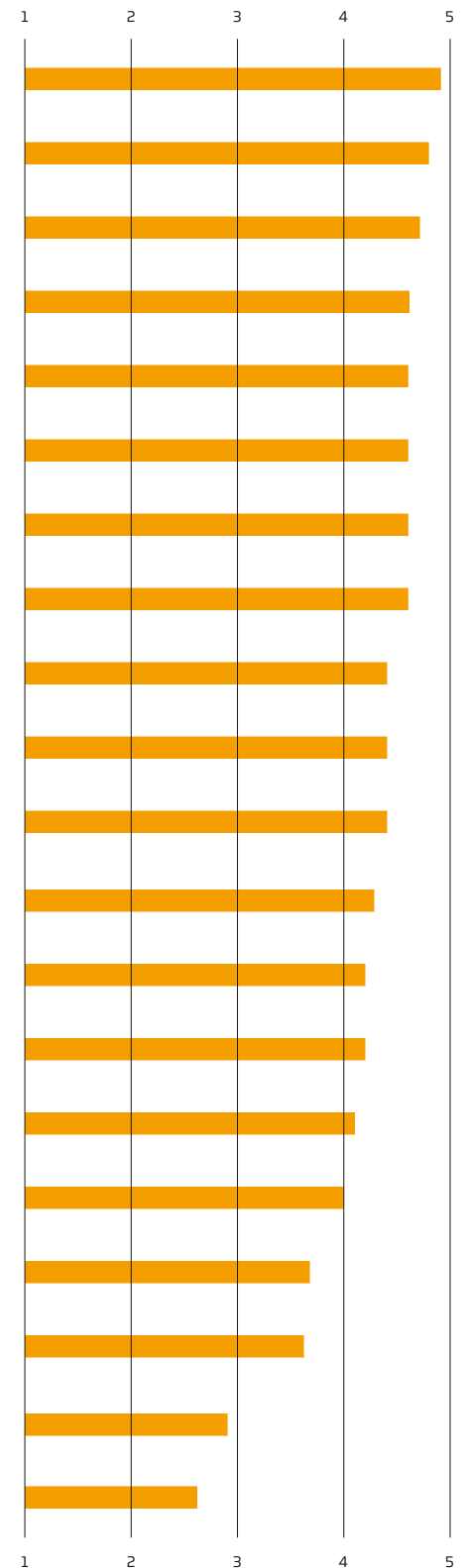
DE HUISDIEREIGENAREN

Houding naar honden – C-DAS (N=397)

1 = sterk mee oneens (**negatieve** houding)

5 = sterk mee eens (**positieve** houding)

Ik vind het leuk om een hond als huisdier te hebben.	4,9
Ik hou van honden.	4,8
Ik vind honden leuk.	4,7
Interactie met honden maakt mij enthousiast.	4,6
Ik wandel graag met honden.	4,6
Honden maken me blij.	4,6
Ik praat met honden.	4,6
Ik ben graag in de buurt van honden.	4,6
Honden troosten me.	4,4
Als ik een hond zie, glimlach ik.	4,4
Ik wilde een hond toen ik een kind was.	4,4
Ik knuffel graag met honden.	4,3
Ik speel graag met honden.	4,2
Ik vind het leuk om honden te aaien.	4,2
Honden verminderen mijn stress.	4,1
Honden kalmeren me.	4,0
Honden zorgen ervoor dat ik me geliefd voel.	3,7
Ik vind honden schattig.	3,6
Ik zou mijn bed delen met mijn hond, of zou ik doen als ik er een had.	2,9
Als ik een hond zie, wil ik ermee spelen.	2,7

Houding naar honden

Naast de houding naar dieren is ook de houding naar honden onderzocht. Deze houding is gemeten met de Coleman Dog Attitude Scale (C-DAS). Uit wetenschappelijk onderzoek bleek dat de C-DAS-scores de gedragsintenties van de interactie met honden kunnen voorspellen. De test heeft daarbij voldoende psychometrische ondersteuning om gebruikt te worden.^{3,4} De C-DAS bestaat uit twintig stellingen over gevoelens, gedrag en gedachten van mensen over honden. Ook hierbij geldt dat een hogere score een positievere houding betekent.

De respondenten (N = 397) scoorden gemiddeld 4,2, op een schaal van 1 tot 5. Ook hier is er een significant verschil tussen agility en werkhond IGP ($F(2, 158) = 6.53, p = .002$).

Agility scoorde hierbij gemiddeld 4,3 en werkhond IGP gemiddeld 4,0. Agility scoorde vooral hoger bij de volgende stellingen:

"Ik knuffel graag met honden"

"Honden zorgen ervoor dat ik me geliefd voel"

"Ik vind het leuk om honden te aaien"

Verder is er een verband aangetoond tussen de houding naar honden (C-DAS) en de houding naar dieren (AAS). De mensen die hoog scoorden bij de houding naar dieren, scoren ook hoog bij de houding naar honden ($R^2 = .30, F(1, 395) = 12.37, p < .001$).

de enquête (N=397) zijn de motieven voor het meedoen aan hondenactiviteiten gemeten met de Sport Motivation Scale-6 (SMS-6). De SMS-6 meet verschillende motieven, zoals welzijnsvoordelen, persoonlijke voldoening en plezier. Eerdere onderzoeken toonden aan dat de SMS-6 valide en betrouwbaar is.^{3,6}

In de hondensport (N=344) zijn er signifi-

"De meest voorkomende reden voor het beoefenen van een hondensport is het versterken van de band tussen eigenaar en hond"

Motieven

Uit eerder onderzoek (2009) bleek dat de meest voorkomende reden voor het beoefenen van een hondensport het versterken van de band tussen eigenaar en hond is. Als tweede reden werd het voorkomen of verhelpen van gedragsproblemen bij de hond genoemd.^{3,5} In

ficante verschillen in motieven gevonden tussen agility, speuren en werkhond IGP. Voor mensen die met hun hond deelnemen aan werkhond IGP, is de hondenactiviteit meer deel van hun leven dan voor mensen die aan agility of speuren deelnemen. De activiteit ontwikkelt hen ook in andere aspecten

"Hondenactiviteiten zijn belangrijker voor het welzijn van de hond dan voor mezelf"

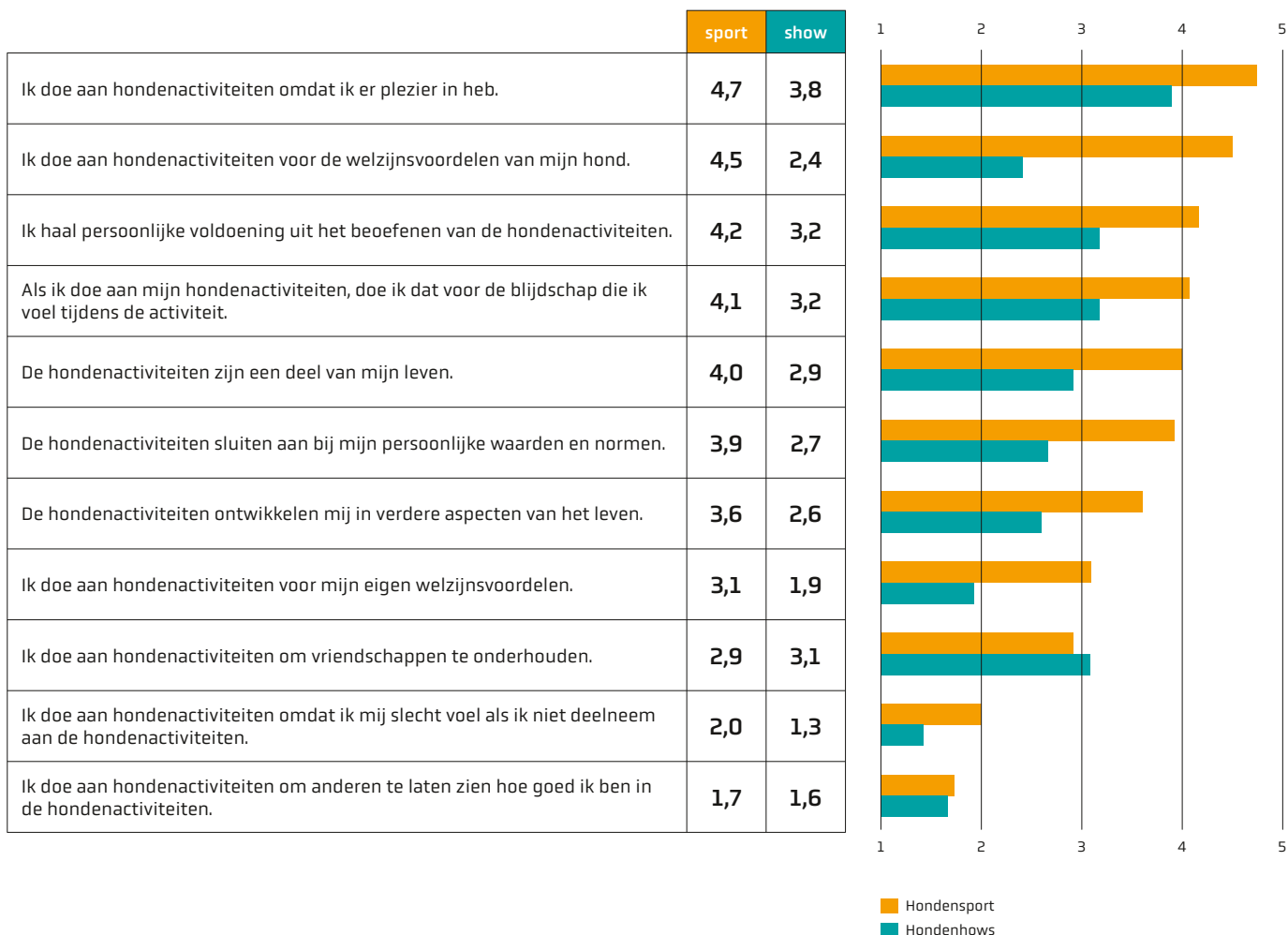

DE HUISDIEREIGENAREN

Motieven deelname hondenactiviteiten (N=397)

1 = sterk mee oneens
5 = sterk mee eens

van het leven en ze zullen zich ook eerder slecht voelen wanneer ze niet deelnemen aan de activiteit.

Opmerkelijk is dat er werd aangegeven dat de hondenactiviteiten vaker worden uitgevoerd voor de welzijnsvoordelen voor de hond (4,3) dan voor de eigen welzijnsvoordelen (3,0).

Bij de hondenshows scoorden alle stellingen aanzienlijk lager (2,4) dan de hondensport (3,2). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de stellingen specifiek zijn opgesteld voor sporten en niet voor andere activiteiten, zoals hondenshows. Voor zowel de hondensport als de hondenshows zijn de voornaamste redenen voor deelname aan de hondenactiviteiten het plezier, de welzijnsvoordelen voor de hond en de persoonlijke voldoening. Voor beide groepen zijn de minst voorkomende redenen het 'zich anders slecht voelen' en het 'aan anderen laten zien hoe goed ze zijn'.

Kennis

Voor een verbetering van de sector is volgens de RDA meer betrouwbare kennis nodig.^{2,1} In de enquête (N=397)

zijn de hondeneigenaren gevraagd naar (de mening over) de eigen kennis over huisvesting, voeding en gedrag van honden. Statistisch gezien zijn er geen significante verschillen wat betreft de inschatting van eigen kennis over huisvesting en gedrag tussen de hondensport en hondenshows. Er is echter wel een significant verschil gevonden bij de kennis over de voeding voor de hond ($t(84) = 3.38, p < .001$). Mensen die deelnemen aan hondenshows, schatten hun eigen kennis over voeding hoger in (4,6) dan de mensen die aan een hondensport deelnemen (4,4). Verder bleek dat als de houding naar honden positiever is (C-DAS), de eigen kennis hoger wordt ingeschat ($R^2 = .31, F(1, 395) = 12.50, p < .001$).

Levensstijl

Diverse onderzoeken tonen aan dat dieren houden gezond is voor mensen.^{1,1;2,2;3,1} Betekent dit dat er een verband is tussen het deelnemen aan hondenactiviteiten en een gezonde levensstijl van de hondeneigenaar? Om de levensstijl te meten is er gebruik gemaakt van de Simple Lifestyle Indicator Questionnaire (SLIQ). Uit onderzoek

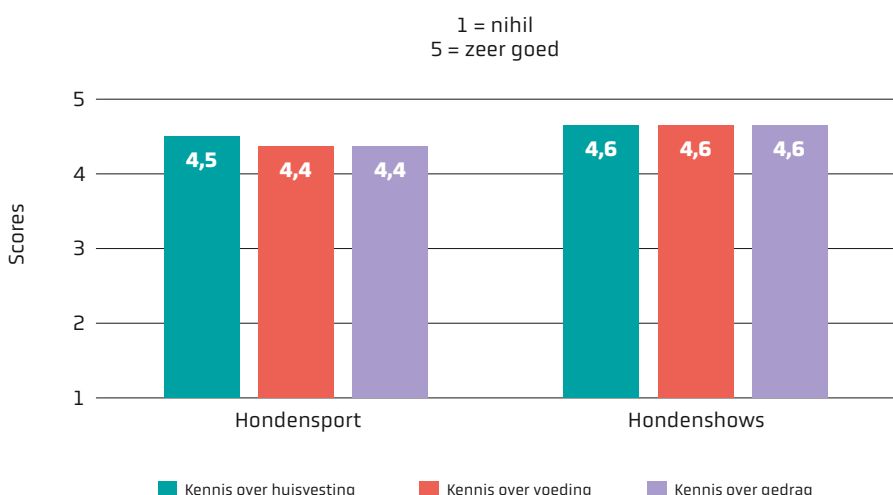
“Activiteiten uitvoeren met mijn hond vermindert mijn stress”

blijkt dat de SLIQ een valide methode is om een gezonde levensstijl te meten.^{3,7} De levensstijl is in de enquête beoordeeld op basis van dieet, beweging en stress. De hondeneigenaren (N=397) scoorden op dieet 5,2, op beweging 4,7 en op stress 6,6 (schaal 1-10). Een hogere stress-score betekent in dit geval dat er minder stress wordt ervaren.

Uit de enquête bleek dat er geen verbanden zijn tussen levensstijl en houding naar dieren, soort activiteit met de hond, motivatie voor het uitvoeren van activiteiten met de hond of het soort voeding voor de hond. Verder bleek dat mensen veelal aan hondenactiviteiten doen voor de welzijnsvoordelen voor de hond en minder voor hun eigen welzijnsvoordelen. Dit zou kunnen verklaren waarom er geen verbanden zijn gevonden tussen activiteiten uitvoeren met de hond en levensstijl. ●

Eigen inschatting over kennis (N=397)

Hondenshows

Een hondenshow is een evenement waarbij een jury (keurmeester) de hond beoordeelt op uiterlijk, gedrag en 'fit for function'.^{4.1} Deelnemen aan een show is mogelijk wanneer de hond een rashond met stamboom is. De hond dient ingeschreven te zijn in het Nederlandse Honden Stamboek (NHSB).^{4.2} Hoe kijken professionals en deelnemers naar hondenshows? Welke issues spelen er? Welke maatregelen worden genomen op het gebied van dierenwelzijn en hoe beoordelen experts dierenwelzijn tijdens shows?

Soorten hondenshows

In Nederland worden zo'n 1,8 miljoen honden gehouden.^{4.1} Ongeveer 400.000 honden daarvan zijn rashonden met stamboom, verspreid over 300 erkende rassen. Bij de Raad van Beheer zijn meer dan 300 verenigingen aangesloten. Dit zijn rasverenigingen, lokale kynologenclubs en bijzondere verenigingen die gezamenlijk zo'n 120.000 leden vertegenwoordigen.^{4.15} Rasverenigingen houden zich bezig met één of meerdere rassen. Kynologenclubs zijn regionaal actief op het gebied van opleidingen, trainingen en wedstrijden. Bijzondere verenigingen hebben een specialistische doelstelling; voorbeelden hiervan zijn De Jagersvereniging, Nederlandse Reddingshonden Bond, de Vereniging Ringmedewerkers Nederland en de windhondenverenigingen.^{4.3; 4.4} Deze verenigingen organiseren jaarlijks hondenshows waarbij prijzen en kwalificaties te behalen zijn.

De respondenten uit de enquête die aan hondenshows deelnamen (N=53) bezochten voor de keuring van hun hond vooral de Certificat d'Aptitude au Championat (CAC) (N=10) en de internationale variant daarop (CACIB; N=28).^{4.3} De kampioensclubmatch, de

clubmatch en de shows buiten Nederland scoorden lager. Het aandeel herdershonden (18) scoorde het hoogst in de enquête, daarna het aandeel terriërs en voorstaande honden. Het belangrijkste motief voor het meedoen aan shows is volgens de respondenten het behalen van kwalificaties die nodig zijn voor het fokken, gevolgd door recreatie en het winnen van wedstrijden (zie het artikel 'De actieve hondeneigenaar').

Keuren

Het keuren wordt gedaan door speciaal opgeleide keurmeesters die werken met rasstandaarden. Deze rasstandaarden beschrijven naast de uiterlijke kenmerken, het gedrag en de functie die de hond van oorsprong heeft. De keurmeester kwalificeert de hond met één van nevenstaande beoordelingen.^{4.3}

Band mens - dier

Uit onderzoek door de University of Ottawa (2021), blijkt dat deelname aan

Kwalificaties^{4.3}

Uitmuntend: de hond lijkt sterk op de rasstandaard. De hond kan een kleine afwijking hebben of kleine fout, maar dit verstoort het ideale beeld van het ras niet.

Zeer goed: dit is voor honden die lijken op de rasstandaard, maar enkele kleine afwijkingen hebben waardoor ze niet het perfecte beeld voor het ras hebben.

Goed: voor honden met meerdere fouten, waardoor ze afwijken van de gewenste rasbeschrijving en voor honden die een fout in de bouw hebben.

Matig: de hond voldoet slechts een klein beetje aan de rasstandaard of heeft een fout die ernstig is.

Niet te beoordelen: de hond loopt onregelmatig, of is niet benaderbaar waardoor de keurmeester niet kan beoordelen op onderdelen tijdens het showen, zoals het bekijken van de tanden.

Diskwalificatie: de hond voldoet niet aan de rasstandaard of heeft ernstige anatomische afwijkingen waardoor de gezondheid van de hond in het geding is.

“Belangrijkste reden voor deelname aan shows is het behalen van kwalificaties voor het fokken”

“Deelname aan shows zorgt voor een betere relatie tussen deelnemer en hond”

shows zorgt voor een betere relatie tussen de deelnemer en de hond. De band wordt sterker doordat de deelnemer bewust bezig is met de hond tijdens het voorbereiden, het lopen van de show en het verzorgen van de hond na de show. De deelnemers zien de hond als kameraad en de hond staat op ‘gelijke voet’ met de deelnemer. De liefde voor het ras en het fokken van gezonde honden vormen belangrijke motieven voor het meedoen aan shows.^{4,5} Dit komt overeen met bovengenoemde uitkomst van de enquête.

Welzijn tijdens shows in Nederland

Omtrent grote hondenshows (zoals CRUFTS) is er veel publiciteit over dierenwelzijn. Discussiepunten zijn het (on)juiste gebruik van de showlijn bij de honden, waardoor honden mogelijk van streek raken en het risico op lichamelijke letsel rondom de halsstreek toeneemt. Andere genoemde punten zijn: de hond ‘in model zetten’ door de hond

aan de staart en onder de kaak vast te houden, gebruik van teveel haarspray, honden die lang op de trimtafel moeten staan ter voorbereiding en honden die onbeheerd worden achtergelaten.^{4,6}

De respondenten in de enquête schatten in dat hun hond weinig stress ervaart tijdens de shows (schaal 1-5). Het trimmen levert volgens hen de minste stress voor de hond op; de activiteit zelf (het lopen van de show) is het meest stressvol. De geïnterviewde professionals geven aan dat de show stress voor de hond oplevert als de eigenaar gestrest is door het wedstrijdelement.

Maatregelen tijdens shows

In Nederland is tijdens hondenshows het ‘Honden Welzijn Team’ aanwezig om het welzijn van de honden te controleren. Deze groep van experts, afkomstig van de Raad van Beheer, kijkt of de honden op de show beschikking hebben over water, of er altijd iemand in de buurt van de hond is en of de

honden geen ruwe behandeling krijgen. Het doel is dat hondengeleiders de honden op een verantwoorde en diervriendelijke manier behandelen. Daarbij kijkt men naar de tijd dat de hond (onbeheerd) moet wachten of op de trimtafel staat. Mocht een geleider de regels overtreden, dan heeft het ‘Honden Welzijn Team’ de bevoegdheid om geleiders te schorsen.^{4,7}

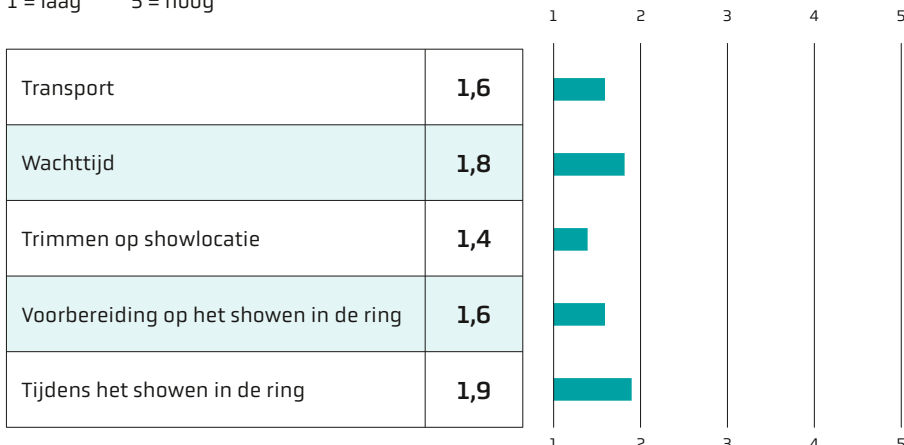

Verbeteracties bij het fokken

Rashonden worden selectief gefokt op basis van exterieur, gezondheid en gedrag. Daarbij ligt veel nadruk op het exterieur en dat levert een discussiepunt op, omdat de gezondheid in het geding kan zijn. Gezondheidsproblemen zijn, afhankelijk van het ras, kortademigheid door een te korte schedel of voortdurende pijn door de bouw van de schedel. Voor een aantal rassen gelden rasspecifieke instructies (breed specific instructions). De instructies geven aan hoe ernstig de aandoening is en hoe deze te herkennen is.^{4,8} Artikel 5 van de Keurmeesterscode stelt dat een keurmeester er onder alle omstandigheden rekening mee moet houden dat geen enkele hond last mag hebben van zijn uiterlijk.^{4,9}

Stressniveau voor de hond

1 = laag 5 = hoog

De Raad van Beheer noemt het invoeren van Single Nucleotide Polymorfisme (SNP)-markers een kans voor verbetering.^{4,10} Deze SNP-markers geven overeenkomsten in het DNA aan, waarmee inteelt kan worden voorkomen en 'defecten' bij ouderdieren vroegtijdig kunnen worden opgespoord.^{4,11} Verder verwijst de Raad van Beheer naar fokkers die aangesloten zijn bij Dogs Global, een organisatie die stambomen vergelijkt van ouderdieren om inteelt te voorkomen.^{4,12} De PETscan registreert diagnoses op basis van de patiëntenkaarten van dierenartspraktijken. Dit maakt een landelijke monitoring van aandoeningen bij honden mogelijk en kan de fokkerij ondersteunen bij het bestrijden van erfelijke ziekten.^{4,13}

De wetgeving stelt inmiddels grenzen aan het fokken op voor de hond schadelijke uiterlijke kenmerken. Minder bekend is volgens het essay 'Liefde maakt blind' van de Raad voor Dierenaangelegenheden (2021) het fokken op karaktereigenschappen. Agressie wordt er steeds meer uitgefokt, wat een handicap voor de hond kan betekenen. De hond kan hierdoor immers minder goed voor zichzelf opkomen. Deze handelwijze kan leiden tot angstige dieren.^{4,14} ●

Interviews professionals

Deelnemers van hondenshows dromen ervan om een goede beoordeling van hun hond te krijgen van de keurmeesters. Om een hoge score te krijgen, is de conditie, de bouw, de gang, de vacht, het gedrag en het welzijn van de honden belangrijk.

Het dierenwelzijn op hondenshows wordt over het algemeen als ruim voldoende beoordeeld door de geïnterviewde professionals (keurmeesters, deelnemers en de Raad van Beheer). Om het welzijn te waarborgen ziet de organisatie (keurmeesters en de officials) hier streng op toe. Verder zorgen de deelnemers onderling voor sociale controle op het dierenwelzijn.

Stress is een factor die invloed kan hebben op het dierenwelzijn tijdens een show. Om deze zo gering mogelijk te houden, wordt de hond hierin getraind en begeleid door de deelnemers, de desbetreffende fokker en de vereniging waarvan de eigenaar lid is. Oorspronkelijk ging het bij hondenshows over het tentoonstellen van de hondenshows en niet om het winnen. Volgens de keurmeesters lijkt het winnen de laatste tijd de overhand te hebben, waardoor stress ontstaat bij de eigenaar die ook overgaat op de hond.

De kritiek op hondenshows gaat over het dierenwelzijn, het optreden van stress en over de rasstandaard. Mede door de interpretatie van de rasstandaard zijn erfelijke afwijkingen ontstaan. Dit maakt

dat keurmeesters zich bij het keuren regelmatig in een moeilijke positie bevinden. Transparantie en discussie over de rasstandaard om deze afwijkingen tegen te gaan zijn volgens de professionals belangrijk.

In de rasstandaard wordt de ideale hond van het desbetreffende ras omschreven. Bij rassen waarbij extra aandacht nodig is om de gezondheid en het welzijn te waarborgen, heeft de Raad van Beheer hiernaast ook rasspecifieke instructies (RSI's) opgesteld. Een keurmeester zoekt de hond die hier het best bij past. De keurmeester is een bepalende factor, omdat hij het welzijn en de gezondheid moet waarborgen. Keurmeesters hebben hiervoor een uitgebreide opleiding gevolgd en weten precies waarop zij moeten letten. De rasstandaard is leidend en stelt altijd het welzijn van de hond voorop.

In de toekomst zal er niet veel gaan veranderen voor de hondenshows, denken de professionals. Juist omdat keurmeesters de laatste jaren het welzijn van de hond prioriteren, denken ze dat de kijk op hondenshows positiever wordt en er daarom voor hondenshows niet veel verandert.

Met dank aan Laura Roest, dierenarts en beleidsmedewerker bij Raad van Beheer, Anne Plomp, medewerker ledenzaken bij Raad van Beheer, keurmeester Dick Rutten en Marianne Krans, bestuurslid van Kynologenclub 's-Hertogenbosch.

“Het woord **hondenshow** zou eigenlijk moeten **veranderen in hondententoonstelling**”

Kattenshows

Een kattenshow is een evenement waarbij de keurmeester de katten beoordelen op rasstandaarden, conditie en exterieur. Aan de show kan deelgenomen worden met zowel een raskat als huiskatten die geen raskat zijn.^{5.1} Hoe denken professionals over kattenshows? Welke regels zijn er momenteel en welke kansen zijn er voor de toekomst?

Soorten shows

Fédération Internationale Féline (FIFé) is wereldwijd één van de grootste raskattenfederaties. De FIFé is een zelfstandige organisatie die verenigingen binnen en buiten Europa vertegenwoordigt. Het doel van de organisatie is om het welzijn van (ras)katten te verbeteren, de uniformiteit in regelgeving te bevorderen, de stamboomregistraties te harmoniseren en een gemeenschappelijk gezondheidsbeleid te maken.^{5.2}

Nederland heeft twee nationale FIFé-verenigingen, Mundikat en Felikat. Deze twee verenigingen zijn afhankelijke verenigingen en volgen de regels die de FIFé hanteert. Beide verenigingen zijn gericht op de bevordering van het verantwoord fokken en het welzijn van de katten. De overige verenigingen in Nederland zijn onafhankelijke verenigingen. Zij bepalen zelf welke regels zij hanteren.^{5.3}

Mundikat en Felikat maken een verschil tussen huiskatten en raskatten. Beide verenigingen showen in verschillende klassen, waarbij het mogelijk is om ook met huiskatten deel te nemen aan shows. De huiskatten kunnen alleen meedoen voor de titels 'Nomination Best In Show' en 'Best In Show'. De

'Best In Show' titel wordt hierbij onderverdeeld in 'Best In Show house cat long hair', en 'Best In Show house cat short hair'.^{5.4}

De raskatten dienen voor deelname in bezit te zijn van stamboompapieren en een Europees paspoort. De huiskatten dienen voor deelname in bezit te zijn van een Europees paspoort.^{5.5}

Kwalificaties

U = Uitmuntend, geschikt als tentoonstellingsdier en zeer geschikt voor de fok.

ZG = Zeer goed, geen tentoonstellingsdier en slechts geschikt voor de fok met een uitmuntende partner.

G = Goed, geen tentoonstellingsdier en niet geschikt voor de fok.^{5.6}

Issues

Welzijnsproblemen bij katten zijn deels gerelateerd aan de manier van houden en showen. Tijdens en voor de shows bestaat volgens geïnterviewde professionals de kans dat katten stress ervaren. De mate van stress is afhankelijk van de eigenaar en het ras. Een aantal onderzoeken laten gezondheidsproblemen zien bij sommige ras-

katten. Met behulp van een body condition score (BCS) is gebleken dat er significante verschillen waren tussen rassen met obesitas, die gerelateerd zouden kunnen zijn aan de rasstandaarden.^{5.7} Tijdens onderzoek naar diabetes onder het Burmese ras is gebleken, dat dit ras significant vaker diabetes mellitus heeft.^{5.8} Bij Abessijnse en Somaliëse katten is een mutatievariant in een gen gevonden, die een degeneratie van het netvlies veroorzaakt. De mutatievariant is nog niet bij andere rassen aangetoond en vormt een gezondheidsrisico voor de Siamese rasgroep.^{5.9} Tijdens een onderzoek naar hyperthyreoïdie (een te snel werkende schildklier) bij katten is gebleken, dat dit te maken kan hebben met de haarlengte van de katten. Daarnaast hebben langharige niet-raszuivere katten een verhoogd risico op hyperthyreoïdie.^{5.10}

Maatregelen

Het doel van Mundikat en Felikat is om het welzijn van raskatten te verbeteren. Om te zorgen dat de rasgerelateerde welzijnsproblemen verminderd worden, sluit FIFé een aantal groepen uit van het showen. Deze groepen hebben betrekking op uiterlijke kenmerken van bepaalde rassen, zoals ontklauwde katten, katten met gecoupeerde staarten, bijgesneden oren of dwergkatten.

Maar ook zogende poezen, zwangere poezen, ongecastreerde huiskatten die ouder zijn dan tien maanden, blinde en dove katten en katten met misvormingen zijn niet welkom op shows.^{5,11} Het is verboden om te showen, adverte-

teren met en/of promoten van katten die lijden aan (pseudo-)achondroplasia (Munchkin), osteochondrodysplasie (Scottisch Fold) en katten die gekruist zijn met wilde soorten (Savannah).^{5,12} De geïnterviewde professionals noemen

diverse regels waarmee dierenwelzijn wordt bevorderd tijdens de shows. ●

Interviews professionals

Kattenshows worden georganiseerd door diverse verenigingen (afhankelijke en onafhankelijke) die met verschillende regels en reglementen het dierenwelzijn waarborgen. Daarnaast is er actieve sociale controle op kattenshows waarin de professionals (keurmeesters en deelnemers) een rol spelen. Volgens de geïnterviewde professionals is er ruimte voor discussie tussen de deelnemers over het welzijn van de katten. Ook kunnen deelnemers een melding maken over het welzijn bij de vereniging of organisatie van de desbetreffende kattenshow. Bij een kattenshow is altijd een mate van stress aanwezig. Het stressniveau van de katten is afhankelijk van de eigenaar en

het ras van de kat. Ervaren deelnemers nemen jonge, toekomstige showdieren mee om deze te laten wennen aan de omgeving. Verder zijn er vaak dierenartsen aanwezig aan het begin van de show om alle katten te controleren om zo de diergezondheid en het welzijn van de katten te waarborgen. De keurmeesters op de kattenshows worden door reglementen verplicht om op een open manier te keuren. Dit wil zeggen dat de keurmeesters uitleggen aan de deelnemers van de shows wat de scores van de katten waren en waarom deze beoordeling is gegeven.

Volgens de professionals draagt de maatschappelijke discussie over onder andere de rasstandaard en de stressniveaus negatief bij aan de beeldvorming over kattenshows. Mensen krijgen via sociale media een verkeerd beeld te zien. Deze beelden worden ongemerkt gefilmd en uit

De laatste vijf jaar merken professionals dat er een ontwikkeling gaande is in het keuren van katten. De rasstandaarden van raskatten werden tien tot twintig jaar geleden geïnterpreteerd door keurmeesters op de manier zoals zij dachten dat het dier het mooist was, waarna fokkers steeds meer op extremen zijn gaan fokken. Hierdoor ontstonden afwijkingen die de gezondheid van de katten benadelen.

Keurmeesters kijken hier steeds kritischer op terug. Zij herkennen en erkennen dat actie ondernomen moet worden voor de gezondheid van sommige raskatten. Verschillende federaties hebben een aantal lichamelijke afwijkingen beschreven die een kat diskwalificeren op shows. Sommige raskatten worden al uitgesloten van deelname aan shows als de rasstandaard impliciet ertoe leidt dat de kat lichamelijke afwijkingen heeft. Keurmeesters denken dat dit soort rassen zullen verdwij-

“Om miscommunicatie over het welzijn te voorkomen is transparantie van belang”

de context gehaald, terwijl er in werkelijkheid alles aan wordt gedaan om de kat in topconditie te krijgen, wat bijdraagt aan de gezondheid en het welzijn. Om miscommunicatie over het welzijn te voorkomen is transparantie van belang. De verenigingen kunnen hieraan bijdragen door reële beelden van de shows te tonen,

nen óf in elk geval gezonder zullen worden, wat weer bijdraagt aan het dierenwelzijn.

Met dank aan keurmeester Katy van Santen, voorzitter bestuur Mundikat Marcel Frank en anderen.

Kleindiershows

Een kleindiershow is een evenement waarbij de diergroepen 'pelsdieren, pluimvee en sierduiven' beoordeeld worden door keurmeesters op raskenmerken, conditie en exterieur. Welke shows zijn er in Nederland? Hoe denken professionals over kleindiershows en welke regels zijn er?^{6.1}

Soorten shows

De overkoepelende bond 'Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN)' vermeldt momenteel 229 Nederlandse kleindierverenigingen.^{6.2} Naast de KLN is er ook de Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbersverenigingen (NBS).^{6.3} De dieren die kunnen deelnemen aan de shows, vertegenwoordigen drie diergroepen. De diergroep 'pelsdieren' bestaat uit konijnen, cavia's en kleine knaagdieren (tamme ratten, kleurmuisen, gerbils en hamsters). Onder de

pees niveau. De Entente is een Europese organisatie die een dertigtal landen uit West- en Oost-Europa vertegenwoordigt.^{6.6}

Issues

Door de vogelgriep in 2022 is er in Nederland een tijdelijk landelijk tentoonstellingsverbod voor risicogevogelte. Dit verbod leidt ertoe dat leden van verenigingen hun kippen, siervogels en watervogels niet kunnen tentoonstellen.^{6.10} Vogelgriep is een besmettelijke

Kwalificaties^{4.3}

U = Uitmuntend; dit dier benadert op alle onderdelen het ideaalbeeld.

F = Fraai; het dier en vooral ook het type (vorm) is beoordeeld als fraai, dus in totaal een fraai exemplaar.

ZG = Zeer goed; het dier is een hele mooie vertegenwoordiger van het ras.

G = Goed; het dier is een matige tot goede vertegenwoordiger van het ras.

V = Voldoende; het dier beantwoordt nog net aan de standaardbeschrijving.

O = Onvoldoende; de laagste beoordeling voor een dier met een ernstige fout.

DIS = Diskwalificatie; het dier is uitgesloten door een fout van de fokker.

Naast deze kwalificaties zijn er voor de verschillende groepen erkenningen. Het doel hierbij is om nieuwe kleurslagen en varianten erkend te krijgen. Daarnaast wordt er een 'ras van het jaar' verkozen, zoals de Twentse landgans in 2022.^{6.8}

"Teveel conditioneren kan tot diskwalificatie leiden"

groep 'pluimvee' vallen de hoenders, dwerghoenders, serama's, watervogels en siergevoegelte. Tot slot is er nog de groep 'sierduiven'.^{6.4}

Bij kleindiershows wordt onderscheid gemaakt tussen 'verenigingstentoonstellingen' en 'open tentoonstellingen'. De verenigingstentoonstelling is een tentoonstelling waarbij alleen fokkers/leden van de organiserende vereniging en tentoonstellingsorganisatie kunnen deelnemen.^{6.5}

Naast de shows in Nederland is het ook mogelijk om deel te nemen op Euro-

ziekte onder pluimvee en wilde watervogels. In zeldzame gevallen kunnen virustypen overgaan van dier op mens. Dit gebeurt echter alleen bij direct en intensief contact tussen besmette vogels en mensen.^{6.9}

Maatregelen

In het reglement opgesteld door Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN) en de Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbersvereni-

gingen (NBS) staan verschillende regels voor het waarborgen van het welzijn van de dieren voor en tijdens de tentoonstellingen. Enkele dagen voor de show worden de dieren in een trainingskooi geplaatst zodat de dieren zich op de tentoonstelling beter gedragen; hierbij is water en voer aanwezig. Bij het transport moet er geventileerd

worden voorzien van voer en een ondergrond, zoals houtvezel, hooi of een handdoek. Er moet worden gelet op mogelijke tocht en temperatuurverschillen tussen het eigen hok en de tentoonstellingshal.

Voor het selecteren van de dieren wordt een showdier gekozen dat het standaardideaal dicht benadert en

Bij overdreven conditionering wijkt het dier te veel af van de standaardbeschrijving en wordt het dier gediskwalificeerd.^{6,12} ●

“Diverse regels voor onder andere kooien, transport en temperatuur waarborgen dierenwelzijn”

worden en ook moeten de dieren gehuisvest worden in kooien waarbij ze zichzelf niet kunnen verwonden aan uitstekende delen of elkaar onderling kunnen beschadigen.^{6,11} De reiskooien

kenmerken toont van een vitaal dier. Na het selecteren vindt het conditioneren plaats. Hierbij worden bijvoorbeeld de nagels geknipt, de vacht goed geborsteld en ogen en oren schoongemaakt.

Interviews professionals

Van knaagdier tot konijn en van kip tot water- en siervogels: bij kleindiershows zijn de meest diverse diergroepen vertegenwoordigd. Dit maakt dat de shows zeer verschillend zijn, maar er zijn wel overeenkomsten te vinden met betrekking tot discussiepunten en maatregelen voor dierenwelzijn en het toekomstperspectief.

Het is momenteel steeds meer gebruikelijk om shows in één dag te houden om het voor het dier aangenamer te maken. Volgens de geïnterviewde professionals

kleindierwereld vooral gaat over het houden van konijnen. Zo geeft het LICG aan dat konijnen altijd een soortgenoot moeten hebben. Bij fokkers is dit in de praktijk niet realistisch, maar zij proberen hier zoveel mogelijk rekening mee te houden door jonge konijnen met een soortgenoot te plaatsen en volwassen konijnen zo te plaatsen dat ze elkaar kunnen zien, horen en ruiken.

Over het algemeen draagt de maatschappelijke discussie over kleindiershows negatief bij aan het hobbymatig houden

“Nieuwe aanwas van deelnemers is nodig om tot nieuwe meningen en inzichten te komen”

(deelnemers, leden van verenigingen en een bestuurslid van de bond Kleindierliefhebbers Nederland) duren de grote shows vaak te lang voor de dieren. Een belangrijk aspect is dat de meeste dieren al getraind worden voor een showsetting, waardoor het stressniveau lager ligt.

Om het welzijn te waarborgen moeten alle deelnemers zich aan het reglement houden, dat de organiserende vereniging opgesteld heeft en is er een deskundige aanwezig die dit controleert. Hierbij is in de kleindierwereld de overkoepelende bond 'Kleindierliefhebbers Nederland' (KLN) betrokken. Alle shows moeten worden aangemeld, zodat een gedelegeerde van de KLN aanwezig is met een checklist om het welzijn van de dieren te waarborgen. Verder is er tijdens de shows veel sociale controle tussen alle aanwezigen onderling, waaronder deelnemers, deskundigen en publiek. Professionals merken dat de kritiek op de

van kleindieren voor de shows. Door transparant te zijn en uit te leggen waarom bepaalde dingen gedaan worden, wordt de kijk van buitenaf positiever. Professionals zijn het erover eens dat de kleindierverenigingen moeten investeren in het verspreiden van kennis over de dieren en hier publiciteit aan moeten geven op de shows.

wordt het steeds moeilijker om dieren te houden.. Dit verhoogt de drempel voor potentiële dierhouders. De KLN speelt in op de vergrijzing door het opstellen van programma's zoals Youngbreed. Op deze manier probeert de bond jongeren te betrekken en kennis te laten maken met het houden van kleine dieren. Door meer activiteiten te organiseren bij shows, zoals bunny hop demonstraties, wil de KLN meer publiek trekken en daarmee ook interesse wekken in de hobby.

“Deelnemers willen het beste van hun dier showen en dat kan niet als het dier geen goed welzijn heeft en niet in topconditie is”

De vergrijzing is een bedreiging voor de toekomst van de kleindiershows. Professionals zijn bang dat de hobby verdwijnt. Door strengere dierenwelzijnsseisen van de overheid, zoals ruimere huisvesting,

Met dank aan Harry Arts, hoofdbestuur van de landelijke bond Kleindier liefhebbers Nederland, Cock Goedhart, voorzitter Kleindiervereniging Bredania en Pascal Sinke, secretaris LPSWV Liessel.

Dieren in de verhuur en marketing

Diverse bedrijven bieden dieren te huur aan voor evenementen, optredens, demonstraties, educatie, films en reclame.^{7.1} Een groot aantal dieren wordt hierbij ingezet voor amusement of educatie.^{7.2} Hoeveel bedrijven zijn er in Nederland in deze branche? Welke dieren worden het meest verhuurd en welke ontwikkelingen zijn er?

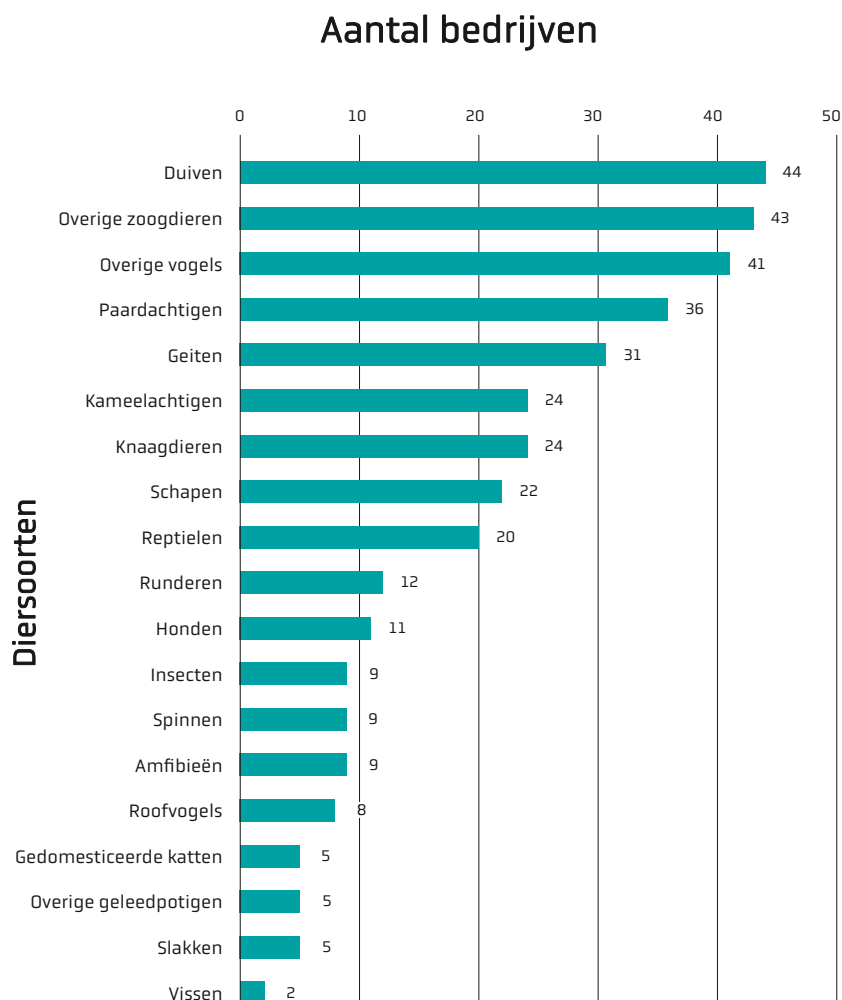
Bedrijven en dieren

Het exacte aantal dierverhuurbedrijven in Nederland is niet bekend, doordat de bedrijven niet eenduidig zijn geregistreerd bij de Kamer van Koophandel. De bedrijfsnamen variëren van kermis en (mobiele) kinderboerderij tot evenementenbureaus. Tijdens een onderzoek in de periode februari en april 2009 in Nederland werden 198 dierverhuurbedrijven gevonden. Deze bedrijven boden minimaal 2.083 dieren aan. De meest voorkomende diersoorten waren *roofvogels* (189), *vogels* (158), *paardachtigen* (55) en *kameelachtigen* (43). Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van internet (Google), de telefoon-gids en de Gouden Gids.^{7.3}

In de maand november 2021 hebben studenten van Aeres Hogeschool een vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd. Door te zoeken via het incognitovenster in Google, werden de resultaten niet beïnvloed door algoritmes en kregen alle onderzoekers dezelfde resultaten. Uit dit onderzoek kwam een aantal van 107 dierverhuurbedrijven en minimaal 1.566 aangeboden dieren. Het aantal dieren is gebaseerd op het aantal dieren dat is vermeld op de website. Als er geen aantallen werden genoemd, is er per diersoort met één dier gerekend. De diersoorten die het meest voorkomen zijn *duiven* (44), *overige zoogdie-*

ren (43), *overige vogels* (41) en *paardachtigen* (36). Duiven worden ingezet voor activiteiten als ceremonies bij huwelijken en begrafenissen. Reptielen worden onder andere ingezet voor kinderfeestjes. Tot overige zoogdieren

behoren in dit onderzoek onder andere konijnen en varkens. Tot overige vogels behoren onder andere kippen en uilen.^{7.4} Diverse organisaties en particuliere bedrijven focussen op educatie van kinderen.

Het aantal bedrijven en dieren gevonden in 2009 en 2021 is niet goed te vergelijken door verschillen in onderzoeksaanpak en onderzochte diersoorten. De roofvogels (waaronder valken) zijn niet meegenomen in het onderzoek van 2021, de uilen wel. Een mogelijke oorzaak van een lager aantal bedrijven is de toegenomen maatschappelijke druk op de dierenwelzijn. De geïnterviewde professionals betwijfelen of Nederlandse burgers zich door de jaren heen bewuster zijn geworden van het belang van dierenwelzijn en daarover meer kennis hebben dan voorheen.

Dieren als marketingtool

Het bovenstaande overzicht toont slechts een deel van het commercieel inzetten van dieren. Dieren worden daarnaast populairder als marketingtool.^{7.6} Een onderzoek uit 2021 in Finland toont aan dat dieren op drie manieren worden ingezet als pet-influencer: als traditionele beroemdheden, familielid of deskundige.^{7.9} De populairste hond in de wereld heeft meer dan 10 miljoen volgers op Instagram, de

“Mensen zijn zich vaak niet bewust dat ze kennis missen en waar ze deze kennis kunnen vinden.”

populairste kat meer dan 4,3 miljoen.^{7.10} Marketeers zien dat dieren in advertenties bij consumenten sterke emotionele reacties oproepen, die leiden tot gedragsverandering.^{7.7} Soms gaan mensen langdurige eenzijdige relaties aan met beroemde personen, een verschijnsel dat parasociale relatie heet.^{7.8} Dergelijke relaties bestaan ook tussen mensen en dieren en worden gebruikt voor marketingdoeleinden. Het is niet duidelijk wat de impact is op het dierenwelzijn bij deze vorm van marketing.

Een andere vorm van het inzetten van huisdieren zijn de cafés, waar mensen kunnen wennen aan een dier voor aankoop of om stress te verminderen.^{7.16} De bezoekers kunnen een plaats reserveren om onder het genot van een kopje koffie bijvoorbeeld katten te knuffelen. In een aantal gevallen zijn de dieren afkomstig van asielen en is er de mogelijkheid tot adoptie. Internationaal worden diverse diersoorten ingezet in cafés: konijnen, cavia's, kleine varkens, papegaaien, reptielen, egels, degoe's en zelfs boa constrictors.^{7.13,7.14,7.15,7.16} Daarnaast worden puppy's ingezet bij 'puppy party's' om mensen te vermaken tijdens feesten. In de Verenigde Staten zijn er bedrijven die honden verhuren zodat mensen kunnen testen of ze klaar zijn om een eigen hond te nemen.^{7.18}

Dierenwelzijn

Volgens de geïnterviewde professionals leveren bovenstaande voorbeelden van het inzetten van dieren positieve effecten op voor zowel dieren als mensen. Anderzijds neemt de maatschappelijke

druk op dierenwelzijn toe op dieren in de verhuur, zo bleek afgelopen maart in het tv-programma BOOS over een dierverhuurbedrijf. Animals Today wijst daarnaast op levende kerststallen, waarbij volgens deze organisatie verschillende diersoorten bij elkaar in een ruimte staan en er sprake is van onbekende geluiden rondom de kerststal. 'De dieren kunnen hier niet hun natuurlijke gedrag vertonen en ervaren stress door alle omgevingsprikkels', zo geeft Animals Today aan.^{7.20,7.21} Populaire films waarbij dieren worden ingezet, zoals Harry Potter, zorgen voor reacties van dierenwelzijnsorganisaties die stellen dat de dieren in slechte omstandigheden leven en stress hebben van de filmcamera's en harde muziek.^{7.22} Het is niet goed vast te stellen in hoeverre verminderd dierenwelzijn daadwerkelijk is aangetoond en wettelijke grenzen zijn overtreden.

Regelgeving

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) geeft aan dat bedrijven die gezelschapsdieren bedrijfsmatig inzetten, er onder andere voor moeten zorgen dat de dieren geen onnodige angst en stress hebben van de manier waarop ze gehuisvest zijn en hun natuurlijke gedrag moeten kunnen vertonen. De Wet Dieren stelt de intrinsieke waarde van het dier centraal.^{7.23} Deze wet heeft echter open (niet meetbare) normen, waardoor handhaving lastig is.^{7.24} De geïnterviewde professionals wijzen bovendien op de verschillende opvattingen over dierenwelzijn in onze maatschappij. ●

Interviews professionals

Door mensen in contact te brengen met dieren kan de dierverhuur een maatschappelijke bijdrage leveren aan het verkleinen van de kloof tussen mens, dier en natuur. Volgens de geïnterviewde ondernemers die actief zijn in deze sector hebben de meeste mensen te

verspreidt. De ondernemers die actief zijn in deze sector, denken dat jongeren flexibeler zijn in het omgaan met veranderingen in vergelijking met mensen die al langer in het vak zitten en zorgen daardoor voor een frisse blik en een nieuwe kijk op dierenwelzijn.

duur van het programma. Uiteindelijk spelen de klanten ook een rol in het dierenwelzijn, want zij hebben bepaalde verwachtingen van de inzet van het dier. Volgens Van Dijk is het altijd de uitdaging voor de begeleider om aan de wensen van de klanten te voldoen, zonder dat hierbij het dierenwelzijn in geding komt.

“Het is belangrijk **discussies** over **dierenwelzijn** te blijven voeren bij het **inzetten van dieren**”

weinig kennis over dieren, waardoor de behoeften en het gedrag van het dier verkeerd worden geïnterpreteerd en het welzijn van het dier wordt aangetast.

De verschillende opvattingen over dierenwelzijn en het houden van dieren zorgen voor wrijving in de dierverhuurbranche. Dit speelt bijvoorbeeld tussen de ondernemers en maatschappelijke betrokkenen. De intrinsieke waarde en de trend humanisering van dieren hebben tegenwoordig een grotere rol dan voorheen en het is niet altijd gemakkelijk voor bedrijven om daar goed mee om te gaan. Vooral tussen de jongere generatie en oudere ondernemers blijkt een kloof te zitten door een verschil in de kijk op dierenwelzijn.

Om de kloof tussen ondernemers en de veranderende wereld te overbruggen, is het van belang dat men in de jongere generatie de kennis en praktijkvoorbeelden over dieren en natuur

Een jongere die zich voor dierenwelzijn en kennisverspreiding inzet is Elora van Dijk. Met haar bedrijf 'Dierdocent' geeft ze educatie aan kinderen met en over kleine huisdieren. Volgens haar is dierenwelzijn afhankelijk van het dier en hoe het zich fysiek en mentaal voelt. Ook is het afhankelijk van de

Professionals denken dat dierverhuur zich in de toekomst steeds meer gaat ontwikkelen. Hier zijn wel verschillende ideeën over. Er is steeds meer kennis over de positieve effecten van dieren op het menselijk welzijn, waardoor dieren steeds populairder worden. De samenleving zoomt echter steeds meer in op het dierenwelzijn, waardoor het misschien niet meer mogelijk gaat zijn om nog op een geaccepteerde manier dieren te houden. Daarom is het belangrijk om altijd discussies te blijven voeren over het inzetten van dieren.

“Het is een **uitdaging** om aan de **wensen** van de **klanten** te voldoen, **zonder** het **dierwelzijn** te schaden”

eigenaar/begeleider van het dier, die de taak heeft om er tijdens de inzet voor te zorgen dat het dier niet 'gepusht' wordt om over zijn grenzen heen te gaan. De begeleider waarborgt deze grenzen door het dier alleen op een gepaste manier in te zetten en met voldoende rustmomenten als het dier daar die dag behoefte aan heeft en/of als dat nodig is voor de

Met dank aan Elora van Dijk en andere ondernemers in de dierverhuur.

Populaire hondensporten

Sporten met de hond kan positieve effecten hebben op de mentale en fysieke gesteldheid van de eigenaar en de hond.^{8.1} Uit de enquête van Trendpanel Gezelschapsdieren bleek dat hondeneigenaren met het uitvoeren van hondenactiviteiten meer de welzijnsvoordelen voor de hond op het oog hebben dan voor henzelf. Een ander onderzoek toonde aan dat hondensporten risico's, zoals blessures, met zich mee kunnen brengen.^{8.2} Welke hondensporten zijn in Nederland populair en in welke mate wordt er getraind en aan warming-ups gedaan met het dier?

Soorten hondensport

De Raad van Beheer erkent de volgende achttien activiteiten als hondensport: agility, canicross, Dog Dance, dog frisbee, Engelse obedience, FCI obedience, flyball, hoopers, jachttraining, Rally-O, reddingshondenwerk, kuddehondenwerk, sledehondensport, speuren, treibball, waterwerk, werkhond IGP en windhondenrennen.^{8.3} Volgens de respondenten die aan hondensport deelnemen (N=344) werd agility het meest uitgevoerd, gevolgd

door werkhond IGP en speuren. De andere hondensporten zijn niet geanalyseerd vanwege een te lage repons.

Vormen hondensport

Uit de enquête bleek dat 54% van de respondenten de hondensport recreatief uitvoert, gevolgd door wedstrijdverband (37%) en praktijk (9%). Praktijk houdt in dat de hondensport functioneel wordt ingezet, zoals kuddehondenwerk bij het hoeden van vee en jachttraining bij het jagen op wild.

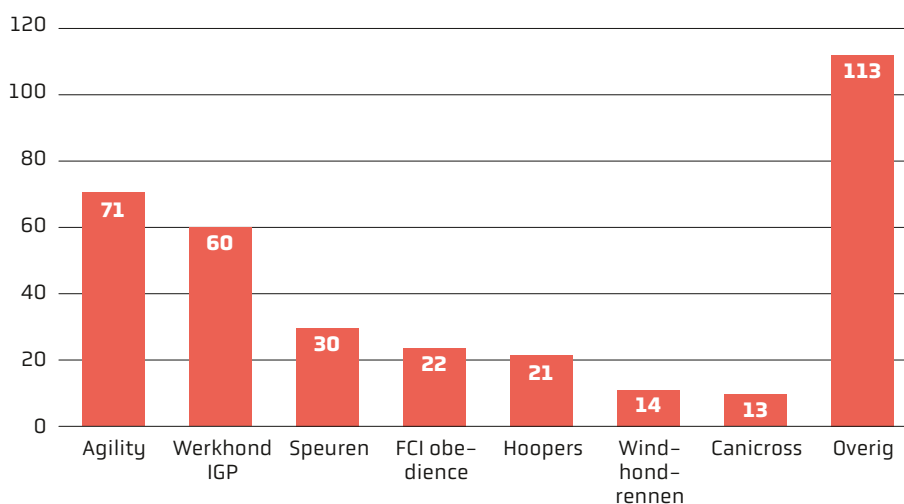
Agility (N=71) is een sport die zowel recreatief als in wedstrijdverband wordt uitgevoerd. Werkhond IGP (N=60) en speuren (N=30) worden daarnaast ook in praktijkvorm uitgevoerd. Bij speuren in praktijkvorm worden vermiste personen opgespoord door het volgen van sporen.

De scores bij de motieven voor het uitvoeren van de hondensport verschillen per vorm significant. Zo scoorden de mensen die de hondensport in wedstrijdverband uitvoeren, significant hoger bij de stelling "De hondensport is een deel van mijn leven" dan de mensen die de hondensport recreatief uitvoeren. Verder scoorden zij ook significant hoger bij de stellingen "Ik doe aan hondensport voor mijn eigen welzijnsvoordelen" en "Ik doe aan hondensport om anderen te laten zien hoe goed ik ben in de hondensport".

De actieve hond

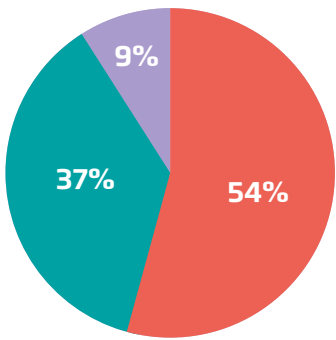
Bij de respondenten die aan hondensport deelnemen (N=344) scoorde de rasgroep herdershonden en veedrijvers het hoogst (152). Dit betreft onder andere de Hollandse Herder en de

Hondensporten in Nederland (N=344)

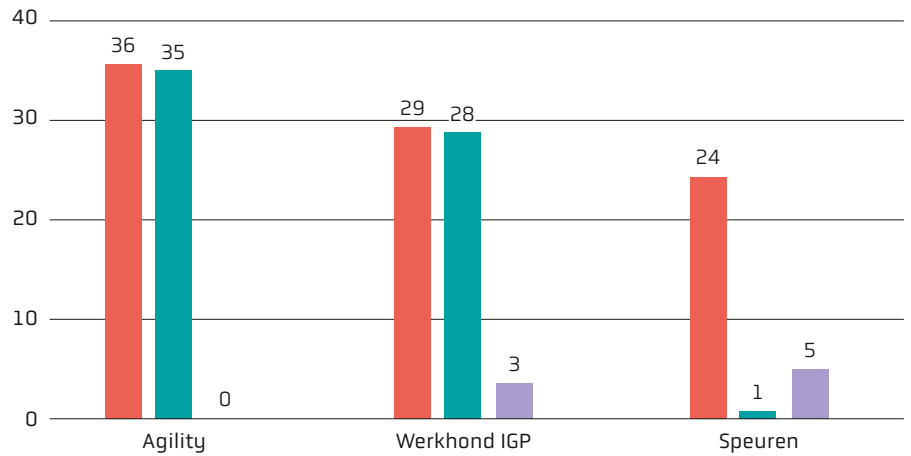
HONDENSPOORT

Hondensportvormen (N=344)

■ Recreatief ■ Wedstrijdverband ■ Praktijk

Meest gescoorde hondensportvormen (N=161)

■ Recreatief ■ Wedstrijdverband ■ Praktijk

Border Collie. Op de tweede plaats staan de Retrievers, Spaniëls en Waterhonden met 56. Kruisingen staan met 22 op de derde plaats.

Verder bleek dat de meeste honden in de hondensport tot de leeftijdscategorie 1 tot en met 3 jaar of 4 tot en met 6 jaar behoren. 12 van de 344 honden waren jonger dan 1 jaar en 58 honden waren ouder dan 7 jaar.

De meeste sporthonden behoorden tot de gewichtsklasse 20 tot 30 kg (125); ongeveer 32 van de honden wogen

minder dan 10 kg en 5 honden wogen meer dan 50 kg.

Regio

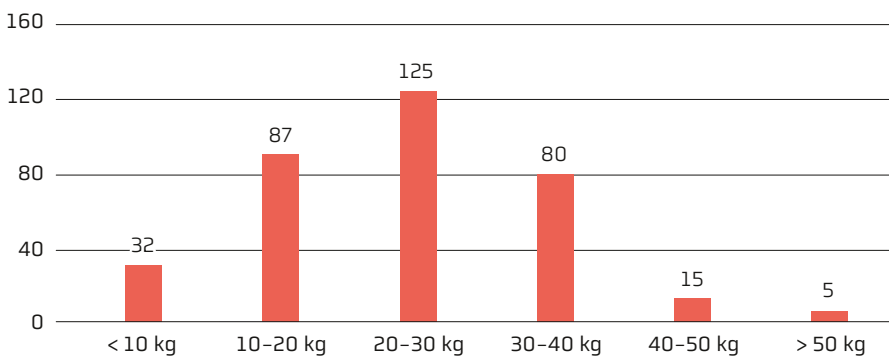
Aan de respondenten (N=344) is gevraagd waar ze in Nederland de hondensport uitvoeren. De grootste groep (35%) gaf aan dat ze aan de sport deelneemt in het oosten van het land, in de provincies Overijssel, Gelderland en Flevoland. Dit is hoger dan het percentage huishoudens met honden in de regio oost (23%) (Bron: Pet Monitor

(2018). De regio waar de hondensporten het minst (7%) worden uitgevoerd, is Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Dit is lager dan het percentage huishoudens met honden in deze steden (12%) (Bron: Pet Monitor (2018)).

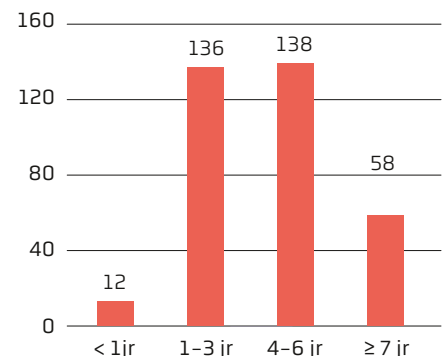
Tijd besteed aan de hondensport

Hoe lang er per maand aan de sport wordt besteed verschilt significant per hondensport ($F(2, 158) = 23.93, p < .001$). De mensen die deelnemen aan

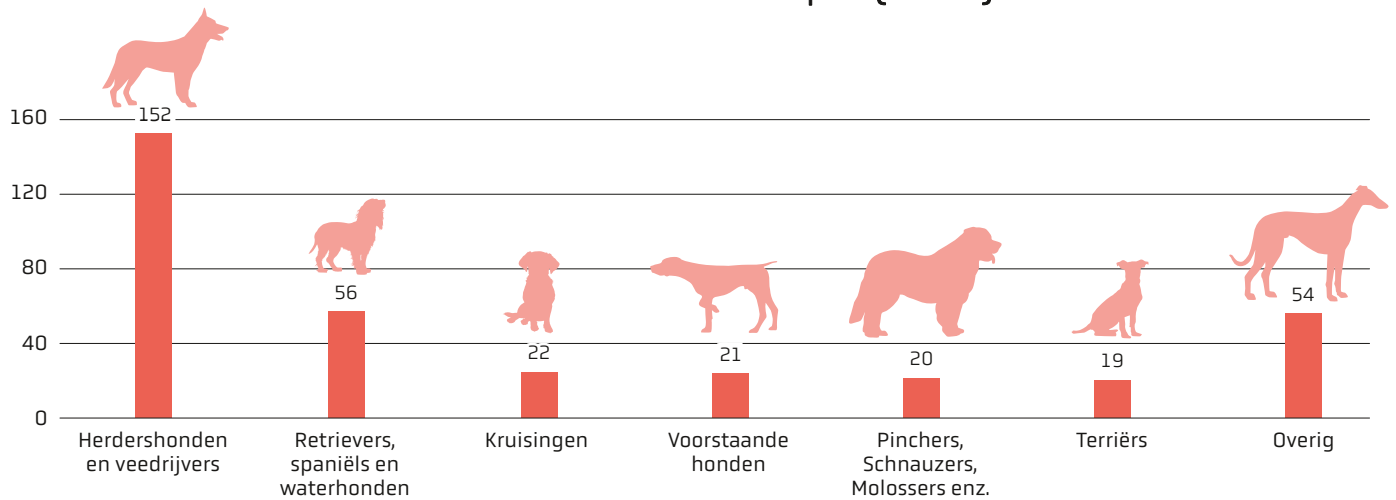
Gewichtsklasse hond (N=344)

Leeftijd hond (N=344)

Hondenrassen in de hondensport (N=344)

werkhond IGP besteden per maand gemiddeld meer tijd aan de sport dan mensen die aan agility of speuren deelnemen.

Verder is er ook een significant verschil in de bestede tijd per maand aan de hondensport tussen het recreatief en in wedstrijdverband uitvoeren van de hondensport ($F(1, 310) = 51.10, p < .001$). De groep mensen die de hondensport recreatief beoefent, besteedt minder tijd per maand aan de sport: 35% van de recreatieve sporters be-

steedt 0 tot 5 uur per maand aan de hondensport, ten opzicht van 3% van de wedstrijdporters. 14% van de recreatieve sporters besteedt 25 uur of meer per maand aan de sport, ten opzichte van 32% van de wedstrijdporters.

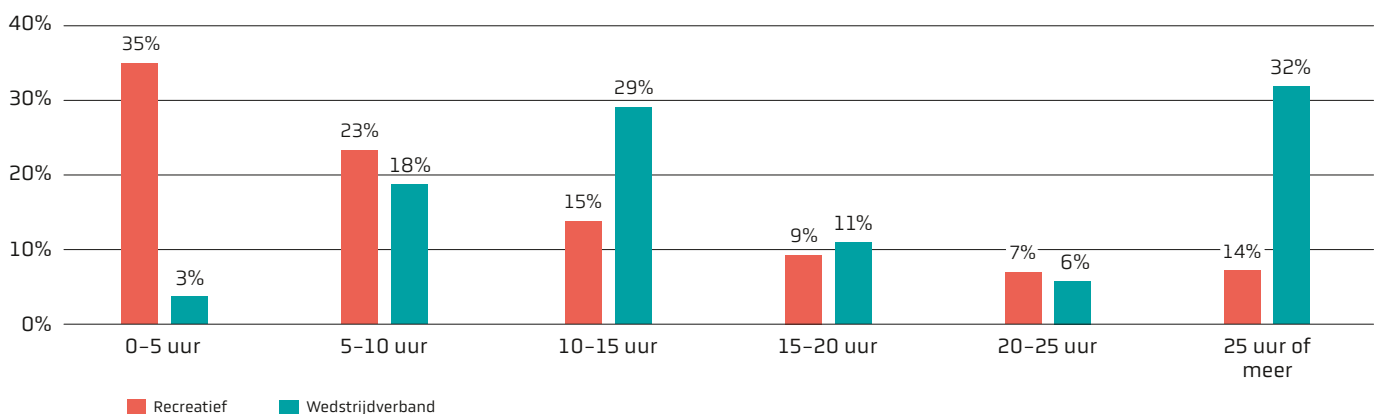
Trainingen

Bij de training van honden is het belangrijk dat er voldoende aandacht is voor opbouw en onderhoud van de sportconditie, een consequente en goede warming-up en cooling-down,

Tijd besteed aan de hondensport (N=344)

Recreatief tegenover wedstrijdverband

“Bij trainingen zijn de conditie, warming-up, cooling-downs, rust en hersteltijd van belang”

voldoende rust en hersteltijden.^{8.4} Ky-nologenclubs, hondenscholen en rasverenigingen bieden trainingen en andere hulp aan voor de hondensport. Voor sommige hondensporten, zoals jachttraining, werkhond IGP en windhondrennen, zijn er gespecialiseerde verenigingen.

Uit een Fins onderzoek (2022) bleek dat er een verband is tussen het wedstrijd-niveau en het meedoen aan wedstrijden en de trainingsfrequentie. De honden op de hogere niveaus deden aan meer wedstrijden mee, maar trainten minder vaak dan de honden op lagere niveaus.^{8.5}

Uit de enquête van Trendpanel Gezelschapsdieren bleek dat 40% van de respondenten die aan hondensport deelnemen (N=344) één keer per week met een trainer traint. 35% traint drie keer per week of vaker zonder trainer. Bij het recreatief uitvoeren van de hondensport bleek het deel mensen dat nooit met een trainer traint (19%) aanzienlijk groter te zijn dan het deel dat de hondensport in wedstrijdverband uitvoert (3%).

Bij verschillende hondensporten zijn er in de enquête ook verschillen in trainingsfrequenties te zien. De mensen die aan agility of werkhond IGP deelne-

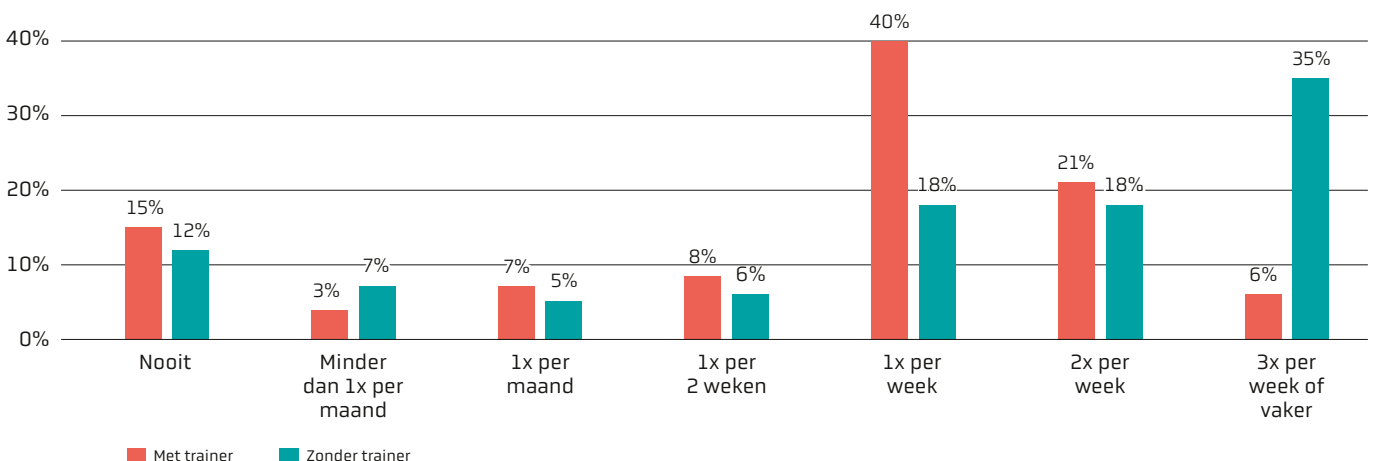
men, trainen significant vaker met een trainer dan de mensen die aan speuren deelnemen ($F(2, 158) = 6.91, p = .001$). Daarnaast trainen de mensen die aan werkhond IGP deelnemen, significant vaker zonder trainer dan de mensen die aan agility deelnemen ($F(2, 158) = 8.67, p < .001$).

Verder bleek er een significant verschil te zijn bij het aantal keer trainen met een trainer en de houding naar dieren (AAS) ($F(6, 337) = 4.20, p < .001$). De mensen die eenmaal per week trainen scoorden significant hoger (3,5) op de AAS dan de mensen die twee keer per week trainen (3,3) of drie keer per week of vaker (3,2). Een hogere score op de AAS betekent een positievere houding naar dieren.

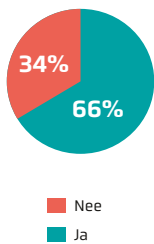
Er zijn verder geen significante verschillen gevonden bij het wel of niet met trainer trainen en trainingsfrequentie op basis van socio-demografische kenmerken. De trainingen verschilden niet op basis van leeftijd, geslacht, woonomgeving, gezinssamenstelling of opleidingsniveau.

Trainingsfrequentie (N=344)

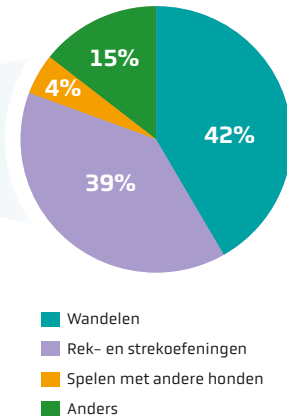
Met of zonder trainer

Warming-up hond (N=344)

Type warming-up hond (N=226)

Van de mensen die hun hond een warming-up laten doen (N=226), gaf 42% aan dat ze dit doen door met hun hond te wandelen. 39% gaf aan dat ze rek- en strekoefeningen doen met de hond. Uit de resultaten van de enquête bleek dat een warming-up voor de hond in de meeste gevallen 5 tot 10 minuten duurt (47%). Hierna volgt 1 tot 5 minuten (26%) en 10 tot 15 minuten (19%).

Met de Coleman Dog Attitude Scale (C-DAS) is gemeten wat de houding naar honden is van mensen die hun hond wel en niet een warming-up voor de activiteit laten doen. Er is hierbij een significant verschil gevonden ($t(342) = 2.44, p = .015$). De C-DAS-score van de mensen die hun hond een warming-up laten doen, was gemiddeld 4,3, terwijl dit voor de mensen die hun hond geen warming-up laten doen 4,1 was. **Dit geeft aan dat de mensen die hun hond een warming-up laten doen voordat ze aan de hondensport beginnen, een positievere houding hebben naar honden dan de mensen die dat niet doen.**

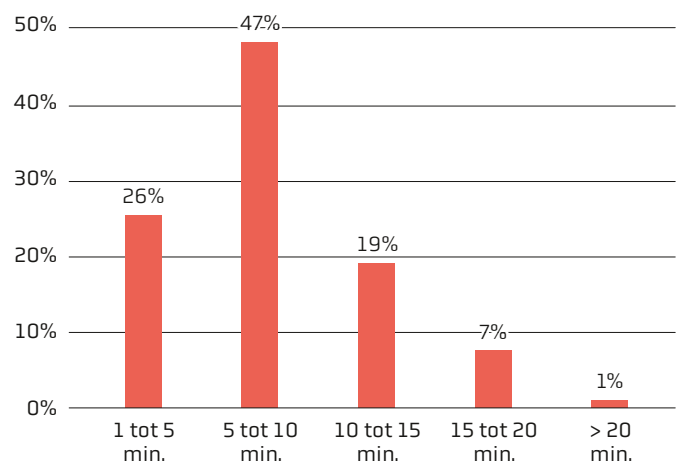
Warming-up

Een goede warming-up kan helpen blessures te voorkomen en is daarom erg belangrijk. Een ander voordeel van een warming-up is dat de eigenaar en hond ook mentaal voorbereid worden op een training of wedstrijd.^{8,4} Van de 344 respondenten die aan hondensport deelnemen gaf 66% aan dat ze hun hond een warming-up laten

doen voordat ze aan de hondensport beginnen. Slechts 21% van de eigenaren gaf aan zelf een warming-up te doen. Er is hierbij een significant verband gevonden tussen zelf een warming-up doen en de hond een warming-up laten doen ($\phi = .327, p < .001$): hoe vaker met de hond een warming-up wordt gedaan, hoe vaker men ook zelf een warming-up doet.

Duur warming-up hond (N=226)

Blessures bij agility

Agility is een hondensport waarbij de hond binnen een vastgestelde tijd een parcours foutloos moet afleggen over verschillende hindernissen en obstakels. Het is volgens de resultaten van de enquête de meest uitgevoerde hondensport in Nederland. Het is bekend dat agility een inspannende sport is voor de hond, waarbij er risico's op blessures zijn. Deze aspecten geven aanleiding om specifiek op deze sport in te gaan.

Uit de enquête van Trendpanel Gezelschapsdieren bleek dat 34% van de respondenten die aan agility deelneemt (N=71), twee keer per week of vaker met een trainer agility traint. 31% van de respondenten gaf aan dat ze twee keer per week of vaker zonder trainer agility trainen. De honden waarmee agility wordt getraind zijn vaak 1 tot en met 3 jaar oud (41%) of 4 tot en met 6 jaar oud (51%). 5 van de 71 honden bleek 7 jaar of ouder te zijn en 1 hond was jonger dan 1 jaar.

Verder bleek dat 60 van de 71 mensen die aan agility deelnemen met de hond, het dier een warming-up laten doen. Van deze 60 laten 35 mensen hun hond rek- en strekoefeningen uitvoeren bij de warming-up. De geïnterviewde professionals geven aan dat de gezondheid en het welzijn van de sporthonden hoger is dan van de gemiddelde huishond. ●

Wetenschappelijk onderzoek

Uit onderzoek (2017) bleek dat ruim een derde van de honden die deelnemen aan agility, zowel recreatief als in wedstrijdverband, een blessure oploopt tijdens het uitvoeren van de oefeningen.^{8,2}

Bij een Fins onderzoek (2022) is informatie verzameld over 864 honden die agility op wedstrijdniveau doen.^{8,6} Van deze honden kreeg in 2019 14% een blessure tijdens agility. De voorpoten waren hierbij het vaakst gewond (61%). Bij de meeste honden uitte zich dit als kreupelheid (65%). Over het algemeen herstelden de honden volledig binnen vier weken, maar 10% van de gewonde honden stopte met de sport vanwege de blessure.

De belangrijkste risicofactoren bij agility bleken:

- Het eerder gehad hebben van agility-gerelateerde blessures
- Op hogere leeftijd beginnen met agility
- Meer dan twee keer per week trainen
- Het hebben van Lumbrosacral

Transitional Vertebra (LTV)
De belangrijkste beschermende factoren gevonden in het Finse onderzoek waren een matige wedstrijdrequentie en honden voorzichtig over het dak-obstakel laten gaan.

Een ander onderzoek gaf aan dat het aantal blessures bij agility met 25% verlaagd kan worden door de volgende maatregelen toe te passen^{8,7}:

- Regelmaat houden in de trainingen en de conditie van de hond onderhouden
- Het uitvoeren van een warming-up en cooling-down en stretchen voor en na de inspanning
- Regelmatige controles bij de dierenarts laten uitvoeren

“2 x per week trainen vindt mijn hond prima!”

Interviews professionals

De hondensport kan bijdragen aan het dierenwelzijn. Hondensporten zijn er in vele vormen, zoals flyball, dogdance, agility en windhondenrennen. Het brede aanbod aan sporten voor honden biedt op zowel fysiek als mentaal gebied een goede uitlaatklep. Vooral voor het aantal dieren met overgewicht, waarvan het aantal stijgt tot ongeveer 50% van alle honden in Nederland, kan sporten bijdragen aan een beter fysiek welzijn.

Sporten helpt bij het uiten van natuurlijk gedrag. Er zijn nog 21 hondenrassen in Nederland die vroeger gebruikt werden als werkhonden, maar die in

het dierenwelzijn op de wedstrijden te waarborgen, hebben de Raad van Beheer en de FCI reglementen opgesteld. Deze reglementen worden voortdurend geactualiseerd. Daarnaast zijn op de wedstrijden dierenartsen aanwezig of is de dichtstbijzijnde dierenarts snel telefonisch bereikbaar. Om te presteren op een wedstrijd moet de hond in topconditie zijn. Dit maakt dat de gezondheid en het welzijn van deze sporthonden beter is dan van de gemiddelde huishond.

“De gezondheid en het welzijn van sporthonden is beter dan van de gemiddelde huishond”

de huidige tijd hun energie niet kwijt kunnen. Het is voor windhonden in de stad niet mogelijk om met 50 kilometer per uur veilig door het park te rennen. De hondensport geeft honden de mogelijkheid om hun natuurlijke gedrag op een leuke en veilige manier te uiten.

Bij wedstrijden ervaart het overgrote deel van de honden gezonde stress. De Raad van Beheer en zijn Kynologen Clubs en de aangesloten verenigingen geven aan dat deze stress kortdurend en vaak een vorm van opwindning is. Professionals geven aan dat de honden hun talent willen laten zien. Om

Het is van belang dat het starten met een sport goed opgebouwd en begeleid wordt om blessures zoals spierpijn, verrekkingen of verstuikingen te voorkomen. Dit kan bij een vereniging waar opgeleide instructeurs werken. De professionals verwachten dat er kritiek komt op het dierenwelzijn in de hondensport en dat meer mensen van mening zijn dat hondensport uitbuiting

van honden is, zoals dit bij paardensport het geval is. De professionals vinden de kritiek en discussie waardevol, maar deze moet wel realistisch blijven. Door meer informatie te geven over de hondensport en transparant te zijn over de werking kan een juist beeld gegeven worden over het welzijn van de honden. Daarbij is er een tendens om te kijken vanuit de beleving van het dier. In dat opzicht draagt, volgens de professionals, de hondensport bij aan het welzijn van de honden.

Geïnterviewden: Laura Roest, dierenarts en beleidsmedewerker bij Raad van Beheer, Anne Plomp, medewerker ledenzaken bij Raad van Beheer, Merel van der Velde en Eef Opperman, deelnemers aan de hondensport, Linda Zegers, actief bij de agilityclub en anderen.

“Sporten biedt honden een goede uitlaatklep op fysiek en mentaal gebied”

Voedingsbehoefte van de sporthond

Activiteiten en sporten met honden zijn steeds populairder aan het worden. Hondeneigenaren weten niet altijd of de honden die deelnemen aan sport een andere voedingsbehoefte hebben. Onderzoek toont aan dat dit niet altijd het geval is, met name bij degenen die de sport als hobby uitoefenen.

De voedingsbehoefte staat onder andere in verband met de soort sport die wordt uitgeoefend. 187 van de 344 hondeneigenaren geven in de enquête aan de sport uit te oefenen als hobby. 68 hondeneigenaren laten de hond vaker dan twee keer per week sporten. De hondeneigenaren die deelnemen aan hondensport geven voornamelijk brokvoeding (68%) of rauwe vleesvoeding (27%). Wat betekenen deze resultaten voor de voedingsbehoefte? Als een hond tweemaal per week recreatief een sport uitoefent, is het meestal niet direct noodzakelijk om de voeding aan te passen. Dit verschilt overigens per hond. Als de hond vaker sport en beweegt, kan voeding een belangrijke rol spelen bij de sportprestaties. Maar ook voor de recreatiesporters is het aan te raden om inzicht te hebben in de voedingsbehoefte.

Voeding en type sport

De samenstelling van een geschikte voeding is afhankelijk van het type sport dat een hond uitoefent. Voor alle sporthonden is het belangrijk dat ze een volledige en uitgebalanceerde voeding krijgen en dat de voeding afgestemd is op het type, de duur en de intensiteit van de activiteit.^{9.1} Op basis van de duur en de intensiteit kunnen de verschillende sporten in drie

groepen worden verdeeld: sprint, intermediale en endurance.

Honden die sprinten zijn gedurende een korte periode (enkele minuten) actief. De intensiteit is daarbij hoog. Honden die aan endurance activiteiten deelnemen, zijn daarentegen gedurende vele uren actief, met een lage tot matige intensiteit. De meeste onderzoeken zijn gedaan bij sprint- en endurance activiteiten. In tegenstelling tot deze twee categorieën, is intermediale niet zo duidelijk te beschrijven. Veel sporten vallen in deze categorie. De honden zijn enkele minuten tot een paar uur actief, waarbij de intensiteit kan variëren van laag tot hoog, met enkele pieken van explosieve activiteit.^{9.2;9.3}

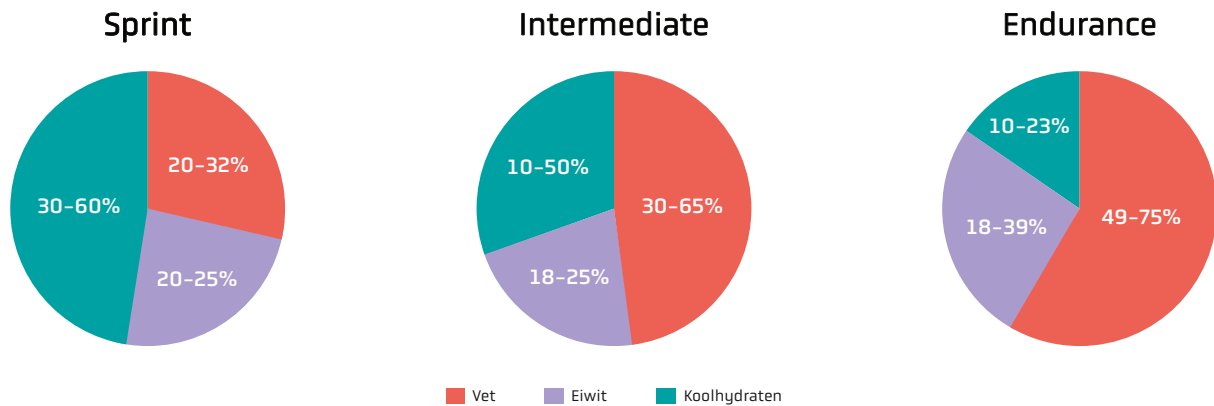
Soort activiteit ingedeeld op basis van de relatieve duur en intensiteit van de activiteit.

	Duur		Intensiteit	
	Relatief	Absoluut ^{9.2}	Relatief ^{9.3}	Absoluut ^{9.2,a}
Sprint	Laag	< 2 min	Hoog	75 tot 100%
Intermediale	Laag tot hoog	Paar minuten tot paar uur	Laag tot hoog	0 tot 100 %
Endurance	Hoog	Vele uren	Laag tot gematigd	< 50 %

^{9.2} Gebaseerd op Toll et al. (2010)

^{9.3} Gebaseerd op Cline and Reynolds (2005)

^a Weergegeven als percentage van VO_{max}

Samenvatting van de gehalten aan vet, eiwitten en koolhydraten in de voeding (% van de (metaboliseerbare) energie) per type oefening gebaseerd op wetenschappelijke literatuur.

Energiebehoefte

De hoeveelheid energie die een hond nodig heeft, is naast de duur en de intensiteit ook afhankelijk van andere factoren zoals, de omgevingstempera-

Vlees bestaat voor een groot deel uit vocht, eiwit en vet. Een sprintactiviteit is bijna volledig afhankelijk van koolhydraten, die in mindere mate in rauw vleesvoeding aanwezig zijn.^{9.2} Uit on-

een belangrijke energiebron. De eiwitbehoefte is afhankelijk van het type activiteit. Zo is het eiwitgehalte van intermediate-sporthonden bijvoorbeeld afhankelijk van de duur en de frequentie van de activiteit.^{9.2}

“De voedingsbehoefte hangt af van de activiteit, duur, omgevingstemperatuur, ondergrond en intensiteit van de sport”

tuur, de ondergrond waarop gelopen wordt, de helling en de lichaamsgrootte.^{9.2,9.4,9.5} Wanneer een hond een heuvel op moet rennen, wordt de energieproductie minder efficiënt. Ook het meedragen van gewicht, of een ongelijk terrein zoals sneeuw of zand, zorgt voor een hoger energieverbruik.^{9.6}

Sprint

Honden die een sprintactiviteit uitvoeren, zoals windhonden, hebben ongeveer tien procent extra energie nodig. Deze energie kan geleverd worden door koolhydraten, eiwitten of vetten. Uit de enquête bleek, opvallend genoeg, dat 9 van de 15 windhonden rauwe vleesvoeding (zelf samengesteld of kant-en-klaar-rauwvoer (kvv)) krijgen.

derzoek is gebleken dat ook een hoger eiwitgehalte soms zelfs een negatief resultaat geeft bij de sprintprestaties.^{9.7} Wel is eiwit belangrijk voor het spierherstel.

Intermediate

Tot ‘intermediate’ behoren verschillende soorten activiteiten. Honden die één of meerdere van deze activiteiten uitvoeren, hebben gemiddeld genomen een energiehoeveelheid nodig die tussen de benodigde energie van sprinters en endurance-atleten ligt. Voor de eiwitten, vetten en koolhydraten betekent dit een hogere behoefte aan vetten in vergelijking met sprinthonden. Voor intermediate-sporthonden zijn namelijk naast koolhydraten ook vetten

Endurance

Honden die endurance-activiteiten beoefenen, hebben meer calorieën nodig dan andere sporthonden. Om aan een grote energiebehoefte te kunnen voldoen hebben zij een voeding met een hoog vetgehalte nodig. Deze voeding heeft een positieve invloed op het uithoudingsvermogen.^{9.8;9.9} Voor de endurance-sporthond is ook het eiwitgehalte van belang. Endurance-sporthonden hebben een voeding met een hoog eiwitgehalte nodig van goede kwaliteit. Het hoge eiwitgehalte ondersteunt de spieren maar ook andere parameters zoals het aantal zuurstof transporterende rode bloedcellen.^{9.7;9.9;9.10}

Er wordt ongeveer 30% van de totale energie uit eiwitten aangeraden. Dit komt overeen met 70-80 gram eiwit/1000 kcal.^{9.6} Deze honden hebben een lagere koolhydraatbehoefte.^{9.2;9.3} ●

Schrijver: Willemijn Lootens,
Prins Petfoods

De studenten achter de Pet Monitor

Team studenten Aeres Hogeschool Dronten

Van links naar rechts: Jesse Groeneveld, Merel Meuleman, Vienna van Dijk, Fee Carst, Annick Dijk, Ymke Post, Emma van Dijk, Amarante Voskuil en Davy Koning

“Door mij in te zetten voor Trendpanel Gezelschapsdieren heb ik meer over mezelf en de sector geleerd”

De Pet Monitor 2022 is alweer de vijfde editie. Ieder jaar wordt een nieuw team van studenten gevormd om dit vakblad voor de huisdiersector samen te stellen. Door kennis te creëren, verzamelen en delen, wil Trendpanel Gezelschapsdieren de sector verder professionaliseren. De studenten van Aeres Hogeschool Dronten werken daarbij samen met studenten van HAS

Hogeschool. Onder begeleiding van docenten voeren de studenten onderzoek uit en presenteren ze de resultaten in de Pet Monitor. Naast de studenten, zijn de volgende bedrijven nauw betrokken bij het realiseren van de jaarlijkse monitor: Prins Petfoods, digiRedo en de Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapsdieren (NVG).

“Het meewerken aan de Pet Monitor was een leerzame ervaring die ons meer inzichten heeft gegeven over sport- en ontspanning met huisdieren, daarnaast hebben we met interessante connecties mogen werken”

Team studenten HAS Hogeschool Den Bosch

Van links naar rechts: Amber van Dijk, Loretta Herrebout en Milou van Neerven

Colofon

Trendpanel Gezelschapsdieren verzamelt informatie uit verschillende bronnen: wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en het bedrijfsleven.

We doen ons uiterste best om de onderzoeken zo betrouwbaar mogelijk uit te voeren, te analyseren en weer te geven. Bent u van mening dat informatie ontbreekt of niet klopt, dan kunt u dat ons laten weten via de e-mail. U helpt de sector ermee vooruit. Het auteursrecht blijft behouden aan de auteurs.

Mocht u tips of vragen hebben over de huidige of komende monitor, dan kunt u contact met ons opnemen. De bronnenlijst van deze monitor is te vinden op de website.

Redactie en samenstelling Pet Monitor 2022

• Studenten

Aeres Hogeschool Dronten en HAS Hogeschool Den Bosch

• Bedrijfsleven

NVG: Benita Beekhof

digiRedo: René van den Bos

Prins Petfoods: Willemijn Lootens

• Begeleidende docenten

Aeres Hogeschool Dronten: Martinus Tellegen, Janet Bloemberg

HAS Hogeschool Den Bosch: Mariëlle Schuurmans, Marc Maas

• Ondersteuning

Peter van Honk (onderzoek), Loes Spit (tekstueel),

Roel Veen (tekstueel)

Informatie en vragen

www.aereshogeschool.nl/petmonitor

trendpanel.hogeschool.dronten@aeres.nl

Ontwerp en vormgeving

www.debunschoter.nl